

Anne Aarnio, Anna Karila, Tomi Pohjalainen
Isien kokemuksia kasvatuskumppanuudesta
Tutkielma isien kokemuksista kasvatuskumppaneina
päivähoidossa

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Sosionomi AMK

Sosiaalialan koulutusohjelma

Opinnäytetyö

14.5.2015.

Tekijä(t) Otsikko Sivumäärä Aika	Anne Aarnio, Anna Karila, Tomi Pohjalainen Isien kokemuksia kasvatuskumppanuudesta 36 sivua + 1 liite 14.5.2015.
Tutkinto	Sosionomi AMK
Koulutusohjelma	Sosiaalialan koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Sosiaaliala
Ohjaajat	Lehtori Anna-Riitta Mäkitalo Lehtori Sylvia Tast
<p>Opinnäytetyön tarkoituksena oli tutkia kasvatuskumppanuutta erityisesti isien ja päivähoiton henkilökunnan välillä ja selvittää millaista yhteistyötä isät toivovat heidän ja päiväkodin välille. Työelämän yhteiskumppanimme oli päiväkotikiitos Espoosta.</p> <p>Työmme on laadullinen tutkielma. Tutkimustulokset kerättiin haastattelemalla isiä, joiden lapset ovat tällä hetkellä kunnallisessa päivähoitossa.</p> <p>Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys perustuu varhaiskasvatuksen käsitteisiin, kasvatuskumppanuuteen sekä isyyteen.</p> <p>Tutkielmassa tuli ilmi, että kasvatuskumppanuuden perusajatus ja sisältö olivat tuttuja haastatetuille, vaikka he eivät termiä entuudestaan tunteneet. Kasvatuskumppanuuden merkityksen haastateltavat ymmärsivät puutteellisesti. Päivähoidon tulisi kehittää viestintää kasvatuskumppanuuden sisällön ja tavoitteiden osalta.</p> <p>Opinnäytetyömme tulokset antavat päiväkodin henkilökunnalle mahdollisuuden toimintansa kehittämiseen ja isien kasvatuskumppanuuden tukemiseen.</p>	
Avainsanat	varhaiskasvatus, isyys, päivähoito, osallisuus

Author(s) Title Number of Pages Date	Anne Aarnio, Anna Karila, Tomi Pohjalainen Parental partnership experiences by fathers in early childhood education 36 pages + 1 appendices 14 May 2015.
Degree	Bachelor of Social Services
Degree Programme	Social Services
Specialisation option	Social Services
Instructors	Senior Lecturer Anna-Riitta Mäkitalo Senior Lecturer Sylvia Tast
<p>The purpose of this study was to examine the parental partnership especially between fathers and day care workers and to find out what kind of co-operation fathers wish to have between them and day care. The study was carried out in co-operation with a day care center in the city of Espoo.</p> <p>Our study is conducted as a qualitative one and the data for the study was collected by interviewing fathers whose children are presently in a day care.</p> <p>The theoretical framework of the study was based on the concepts of early childhood education, parental partnership and fatherhood.</p> <p>The basic idea of parental partnership was familiar to the fathers´ we interviewed, even though the term was unfamiliar to them. The fathers had inadequate knowledge about the meaning of parental partnership. Day care should develop their communication concerning the content and goals of parental partnership.</p> <p>The results of our study will help day care workers to develop their activities in the future. This will hopefully make parental partnership between fathers and workers even better.</p>	
Keywords	early childhood education, fatherhood, day care, participation

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Varhaiskasvatus	2
2.1	Päivähoidon järjestäminen	2
2.2	Päivähoidon tehtävät	4
3	Varhaiskasvatussuunnitelma	6
3.1	Lapsen Varhaiskasvatussuunnitelma	7
3.2	Osallisuus	7
3.3	Vanhemmuus	8
4	Kasvatuskumppanuus	10
5	Isyys	13
5.1	Isyyden historiaa	14
5.2	Isyyden merkitys lapsen kehitykselle	15
5.3	Isän ja lapsen välinen suhde	17
5.4	Isät ja parisuhde	18
6	Opinnäytetyön toteutus	19
6.1	Tutkimusmenetelmä	19
6.2	Tutkimuskysymykset ja tutkimuksen tavoitteet	19
6.3	Aineistonkeruumenetelmä	20
6.4	Aineiston analysointi	21
7	Tutkimustulokset	23
8	Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset	29
9	Pohdinta	32
9.1	Opinnäytetyöprosessi ja eettiset näkökulmat.	32
9.2	Tutkielman luotettavuus	33
9.3	Kehittämisehdotukset	34
10	Liitteet:	37
11	Lähteet	38

1 Johdanto

Suuri osa alle kouluikäisistä lapsista perheineen ovat varhaiskasvatuspalveluiden käyttäjiä. Vuonna 2013 noin 63 prosenttia (229 000 lasta) 1-6 vuotiaista lapsista oli kunnallisessa tai yksityisessä päivähoitossa. Heistä 74 % hoidettiin kunnallisessa päivähoitossa. (Kuoppala – Säkkinen 2014.)

Vanhemmuuden yhteiskunnallinen muutos ja isien kasvanut kiinnostus lastensa elämää kohtaan on muuttanut vanhemmuuden tasa-arvoisemmaksi, jolloin tulee myös arvioida uudelleen käytettävissä olevia menetelmiä. Sosiaali- ja Terveysministeriön selvityksen (STM 2008) mukaan isien osallisuus äitiys- ja lasten neuvolapalveluissa on lisääntynyt. Neuvolaikäiset lapset ovat suurelta osin varhaiskasvatuspalveluiden käyttäjiä. Vaikutuksen voidaan olettaa näkyvän myös varhaiskasvatuksen piirissä. Kiinnostuimme isien kokemuksista päivähoiton kasvatuskumppaneina. Haluamme tuoda esiin tietoa isien toiveista kasvatuskumppanuutta ja sen toteutumista kohtaan.

Opinnäytetyön tarkoitus on tuoda isien kokemuksia kasvatuskumppanuudesta yhteistyökumppanina toimivan päiväkodin tietoon. Tulosten perusteella heidän on mahdollista tarkastella kasvatuskumppanuutta ja sen toteutumista isien ja henkilökunnan välillä. Opinnäytetyön tulokset antavat päiväkodille mahdollisuuden toimintansa kehittämiseen ja isien kasvatuskumppanuuden tukemiseen. Tutkielmamme on kvalitatiivinen eli laadullinen ja se toteutetaan teemahaastatteluna.

Työelämäyhteistyökumppanina toimii kunnallinen päiväkotitoimi Espoossa. Työyhteisö toivoo saavansa opinnäytetyöstä tietoa siitä, nouseeko haastatteluissa esille puutteita kasvatuskumppanuudessa tai muita päivähoitoon liittyviä epäkohtia. Lisäksi toiveena on saada vinkkejä ja ehdotuksia siitä, mitä isät kaipaavat lisää ja mihin he ovat tällä hetkellä tyytyväisiä. Työelämäyhteistyötaho pitää tärkeänä selvittää kokevatko isät tulleensa kohdatuksi. Opinnäytetyössä selvitämme isien kokemuksia kasvatuskumppanuudesta.

Rakenteellisesti opinnäytetyö koostuu kolmesta osasta. Ensimmäisessä osassa käsitellään opinnäytetyön viitekehystä ja teoriataustaa. Toisessa osassa perustellaan lukijalle tutkimuskysymykset ja metodologiset valinnat. Kolmas osio rakentuu opinnäytetyön tutkimustuloksista, johtopäätöksistä sekä pohdintaosioista.

2 Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatus on osa lapsiperheiden palvelukokonaisuutta. Muita toimijoita ovat muun muassa lastensuojelu, kouluterveydenhuolto, äitiys- ja lastenneuvola, kasvatus- ja perheneuvola, opetustoimi sekä kulttuuri- ja liikuntatoimi. Parhailaan meneillään oleva kunta- ja palvelurakennemuutos sekä sosiaali- ja terveydenhuollon uudistaminen pyrkivät muodostamaan lapsiperheille sosiaali- ja terveydenhuoltopalveluista toimivan kokonaisuuden. On tärkeää, että myös varhaiskasvatuspalvelut toimivat yhdessä muiden lapsi- ja perhepalveluiden kanssa. Kaikissa kunnissa ei tällä hetkellä ole hallinnonrajat ylittävää yhteistoimintaa ja johtamista. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2014: 38-39.)

Päivähoito on yhteiskunnan tarjoamaa varhaiskasvatuspalvelua. Perheellä on lakisääteinen oikeus saada lapselle joko kunnallinen päivähoitopaikka tai kotihoidon- tai yksityisen hoidon tuki. Avoimella varhaiskasvatuksella tarkoitetaan kuntien, seurakuntien, sairaaloiden tai järjestöjen järjestämää toimintaa. Avointa varhaiskasvatusta on esim. leikkipuistotoiminta, avoimet päiväkodit, seurakuntien perhekerhot, perhekahvilat, leirit ym. Avoimen varhaiskasvatuksen toimintamuotojen tavoitteena on tukea koko perheen hyvinvointia sekä edistää lapsen kokonaiskehitystä. Avoimien varhaiskasvatuspalveluiden tarjonta vaihtelee kuntakohtaisesti. (Kuoppala – Säkkinen 2013: 3.)

2.1 Päivähoidon järjestäminen

Päivähoitoa voidaan toteuttaa kunnan järjestämänä tai yksityisesti. Sitä voidaan järjestää päiväkodissa, perhepäivähoitona tai leikkitoimintana. (Kuoppala – Säkkinen 2013: 3.)

Päivähoitopalvelujen lainsäädännön valmistelu, hallinto ja ohjaus kuuluvat Opetus- ja kulttuuriministeriölle. Sosiaali- ja terveysministeriö vastaa lasten kotihoidon ja yksityisen hoidon tukia koskevasta lainvalmistelusta. Vastuu päivähoitoon palvelujen järjestämisestä sekä yksityisen päivähoitoon valvonnasta on kunnilla. (STM 2013a.) Päivähoitolakiin sisältyvät säännökset mm. päivähoitoon toimintamuodoista, yksityisestä päivähoitosta ja kunnan velvollisuudesta järjestää päivähoitoa. Lasten päivähoitoa voivat saada lapset, jotka eivät vielä ole oppivelvollisuusikäisiä sekä erityisten olosuhteiden vaatiessa myös sitä vanhemmat lapset. Päivähoitolaissa on

säädetty myös päivähoidon tavoitteista ja mm. erityisestä hoitoa tarvitsevien lasten päivähoidon järjestämisestä. (THL 2014b.)

Päivähoitopalveluiden muodoista yleisin on päiväkotihoito. Päiväkoteja on monen kokoisia, 50 lapsen päiväkodista jopa 150 lapsen yksikköön saakka. Myös tätä pienempiä ja suurempia yksiköitä on olemassa. Päiväkodeissa toimii yleisimmin useampi lapsiryhmä. Ryhmien perusrakenne on kolme aikuista ja seitsemän yli 3-vuotiasta tai neljä alle 3-vuotiasta yhtä aikuista kohden. Normaalisti päiväkodit ovat avoinna klo 6 - 18 välisenä aikana, osa myös ympärivuorokauden. (Petäjaniemi – Pokki 2010:8)

Perhepäivähoitaja hoitaa lapsia omassa kodissaan. Hänellä saa olla yhtä aikaa hoidossa enintään neljä alle kouluikäistä lasta ja yksi esiopetuksessa oleva lapsi tai iltapäivisin yksi koululainen. Hoitajan omat lapset lasketaan tähän määrään. Perhepäivähoito on suomalainen malli. 1990-luvulla kehittyi ryhmäperhepäivähoitoon malli. Sen tarkoituksena oli tarjota mahdollisuus kodinomaiseen päivähoitoon. Lisäksi perhepäivähoitajat kokivat mielekkäänä työskennellä oman kodin ulkopuolella. Ryhmäperhepäivähoidosta on kehittynyt hyvin monimuotoinen palvelujen kokonaisuus. Päiväkotihoidosta se eroaa suhdelukujen osalta; eli ryhmäperhepäivähoidossa lapsia voi olla enintään neljä yhtä hoitajaa kohden, riippumatta lasten iästä. (Petäjaniemi – Pokki 2010: 8-9.)

Seurakunnat järjestävät alle kouluikäisille lapsille päivätoiminnan kerhoja. Ne ovat kuntien ohella suurimpia palveluntuottajia. Myös lasten vanhemmat käyttävät näitä palveluja ja perhepäivähoitajat täydentävät toimintaansa seurakuntien palveluilla. Päivätoiminnan kerhoja säätelee samat valtakunnalliset varhaiskasvatusta koskevat asiakirjat kuin kunnan järjestämiä palveluitakin. (Petäjaniemi – Pokki 2010: 9.)

Perusopetuslain mukaan kuntien tulee järjestää esiopetusta vuosi ennen koulun alkamista vähintään 700 tuntia vuodessa ja enintään viisi tuntia päivässä. Esiopetusta voidaan järjestää päiväkodissa, koulujen esiopetusryhmissä tai esim. haja-asutusalueella yhdysluokissa 1. ja 2. luokkien kanssa. Suuri osa 6-vuotiaista on päiväkodissa kokopäiväisesti, jolloin sovelletaan perusopetuslain lisäksi myös päivähoitolakia. Esiopetuksessa oleville ja koululaisille tarjotaan kuntien omalla päätöksellä myös päivähoitoa puolella aamu- ja iltapäivätoimintaa. Tämä voidaan toteuttaa perhepäivähoidossa tai päiväkodissa. Kuntien lisäksi toimintaa järjestävät

yksityiset palveluntuottajat, seurakunnat ja yhdistykset. Suuri osa toteutetaan ostopalveluna. Vuonna 1985 käyttöön otetun kotihoidontuen tavoitteena oli tukea alle 3-vuotiaiden lasten kotihoitoa. Kotihoidontuesta vastaa Kela. Kunnat täydentävät kotihoidontukea kuntalisällä, jonka tarkoituksena on vähentää painetta päivähoidossa. (Petäjämäki – Pokki 2010: 10.)

2.2 Päivähoidon tehtävät

Päivähoidon tehtävät ovat painottuneet yhteiskunnassa eri aikoina eri tavoin. Sen sosiaalipoliittisen tehtävän tavoitteena on tukea yhdessä muiden lapsi- ja perhepalveluiden kanssa lapsiperheitä, sekä toimia tukitoimena lastensuojelulle. Tasa-arvoa edistävänä tehtävänä on mahdollistaa naisille ja miehille tasa-arvoinen mahdollisuus osallistua työelämään ja opiskeluun. Päivähoidon tehtävänä on myös tasoittaa lasten taustoista ja kehityksestä johtuvia eroja, sekä ennaltaehkäistä oppimisvaikeuksien syntymistä. Lapsipoliittisesta näkökulmasta päivähoitoon tehtävänä on mahdollistaa jokaisen lapsen osallistuminen iän ja kehitystason mukaiseen toimintaan, lepoon, oppimiseen ja virkistykseen. Päivähoidon perhepoliittinen tehtävä on tukea yhdessä lapsen perheen kanssa tämän kehitystä ja oppimista. Perhepoliittisena tehtävänä nähdään myös perheiden tukeminen heidän kasvatustehtävässään. Tavoitteena on myös mahdollistaa vanhemmille työn ja perheen yhteensovittaminen. Päivähoidon työvoimapolitiittinen tehtävä tarkoittaa sitä, että vanhempien työssäolon tai opiskelun ajaksi lapsille tarjotaan turvallinen ympäristö. Koulutuspolitiittisena tehtävänä on turvata lapselle oikeus oppimiseen ja omien oppimismahdollisuuksien kehittämiseen. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2014: 11.)

Päivähoidon tehtävistä eniten esillä on ollut sosiaali-, perhe- ja työvoimapolitiittiset tehtävät. Tasa-arvo-, koulutus- ja lapsipoliittiset tehtävät ovat olleet vähemmän yhteiskunnallisessa keskustelussa. Varhaiskasvatuksella on olemassa myös sisäinen pedagogiikan kehittämistehtävä. Vaikka sitä ei voida rinnastaa päivähoitoon yhteiskunnallisiin tehtäviin, on sillä merkittävä rooli varhaiskasvatuksen kehittämisessä. Sen tarkoituksena on, että henkilökunta kehittää ja arvioi jatkuvasti omaa työtään ja toimintatapojaan. Vuonna 2003 aloitettu varhaiskasvatussuunnitelmien kehittäminen on hyvä esimerkki päivähoitoon sisäisen pedagogiikan kehittämisestä. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2014: 12.)

Päivähoidon tavoitteena on tukea lasten koteja näiden kasvatustehtävässään sekä yhteistyössä perheiden kanssa edistää lapsen persoonallisuuden tasapainoista kehitystä. Päivähoidon tulee tarjota lapselle jatkuvat, turvalliset ja lämpimät ihmissuhteet, monipuolisesti lapsen kehitystä tukevaa toimintaa sekä lapselle suotuisa ja hänen taustansa huomioon ottava kasvuympäristö. Lisäksi päivähoidossa tulee edistää lapsen fyysistä, sosiaalista ja tunne-elämän kehitystä sekä tukea lapsen esteettistä, älyllistä, eettistä ja uskonnollista kasvatusta huomioiden yleisen kulttuuriperinteen. (Laki lasten päivähoidosta 1973/36.)

3 Varhaiskasvatussuunnitelma

Päivähoidon laadusta ja sen valtakunnallisesta epätasaisuudesta on keskusteltu jo pitkään. Vuonna 2003 sosiaali- ja terveysministeriö, opetusministeriö, opetushallitus, Suomen Kuntaliitto laativat yhdessä muiden asiantuntijatahojen kanssa valtakunnalliset varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Varhaiskasvatussuunnitelmasta käytetään yleisesti lyhennettä Vasu. Yhtenä Vasun osa-alueena on vanhempien osallisuus lasten varhaiskasvatuksessa. On ymmärretty, että vanhemmat tuntevat lapsensa parhaiten. Lapsen hyvinvoinnin kannalta on ensisijaisen tärkeää saada heidät mukaan myös suunnittelemaan sekä arvioimaan lastensa varhaiskasvatusta. Varhaiskasvatuksen henkilöstö tuo kasvatuskumppanuuteen ammatillista osaamistaan ja vanhemmat toimivat oman lapsensa asiantuntijoina ja ensisijaisina kasvattajina. Valtakunnallisen Vasun tavoitteiden tarkoitus on myös kasvattaa varhaiskasvatushenkilöstön ammatillista tietoisuutta, sekä vanhempien osallisuutta lastensa päivähoidon palveluissa. Lisäksi suunnitelman tarkoitus on kehittää moniammatillista yhteistyötä, jonka avulla voidaan tukea lasta ja hänen perhettään ennen koulun aloitusta. Esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteet muodostavat yhdessä varhaiskasvatussuunnitelman perusteiden kanssa valtakunnan laajuisen kokonaisuuden, jotka yhdessä edistävät lapsen kasvua, oppimista ja hyvinvointia. Vasun perusteet ohjaavat kaikkia toimintamuotoja yhteiskunnan järjestämässä varhaiskasvatuspalvelussa. Vasun avulla kunnat voivat arvioida palvelujen toimivuutta. (Stakes 2005: 8-10.)

Vanhemmilla tulee olla mahdollisuus vaikuttaa yksikön varhaiskasvatussuunnitelman sisältöön ja osallistua sen arviointiin. Jotta Vasua voidaan arvioida, tulisi sen sisällön olla henkilökunnan ja vanhempien tiedossa sekä aktiivisessa käytössä. Vasun avulla vanhemmat voivat olla konkreettisesti osallisina yksikön toiminnan suunnittelussa ja arvioinnissa. (Stakes 2005: 33.) Varhaiskasvatussuunnitelman lähtökohtana on, että perhe on lapsen tärkein kasvualusta. Varhaiskasvatuksen tulee osaltaan tukea tätä kodin kasvatustehtävää (Laki lasten päivähoidosta 1973/36). Kasvatuskumppanuuden ja tasavertaisen yhteistyön edellytysten luominen on henkilökunnan vastuulla (Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet 2007: 31).

3.1 Lapsen Varhaiskasvatussuunnitelma

Lapsen Varhaiskasvatussuunnitelma laaditaan jokaiselle päivähoitossa olevalle lapselle yhteistyössä vanhempien kanssa ja sen toteutumista arvioidaan säännöllisesti. Yksittäisen lapsen varhaiskasvatus perustuu vanhempien ja henkilöstön yhdessä hoitosuhteen alussa laatimaan lapsen Varhaiskasvatussuunnitelmaan, jonka tavoitteena on lapsen yksilöllisyyden ja vanhempien näkemysten huomioon ottaminen toiminnan järjestämisessä. Laaditun suunnitelman perusteella koko henkilökunta voi toimia johdonmukaisesti ja lapsen yksilölliset tarpeet tiedostaen. Henkilöstön tehtävänä on havainnoida lapsen kehitystä tietoisesti ja systemaattisesti sekä ottaa havainnointitieto huomioon toiminnan suunnittelussa ja yhdessä vanhempien kanssa tehtävissä lapsikohtaisissa Varhaiskasvatussuunnitelmissa. Suunnitelmassa otetaan huomioon lapsen kokemukset, tämän hetken tarpeet ja tulevaisuuden näkymät, lapsen mielenkiinnon kohteet, vahvuudet ja lapsen yksilölliset ohjauksen ja tuen tarpeet. Vanhempien kanssa keskusteltaessa kiinnitetään erityisesti huomiota lapsen kehitystä vahvistaviin myönteisiin puoliin. Lapsen hyvinvointiin liittyvät ongelmat ja huolen aiheet tuodaan esille mahdollisimman konkreettisina ja niihin haetaan ratkaisua yhdessä vanhempien kanssa. Varhaiskasvatussuunnitelmassa sovitaan vanhempien kanssa yhteistyön toimintatavoista ja sen toteutumista arvioidaan säännöllisesti sekä vanhempien että henkilöstön kanssa. (Espoon Varhaiskasvatussuunnitelma 2013: 39-40.)

3.2 Osallisuus

Osallisuudesta puhuttaessa usein käytetään myös sanaa "osallistaminen". Sillä tarkoitetaan, että esim. päiväkodin henkilökunta kohdistavat vanhempiin tai lapsiin toimenpiteitä, joiden avulla heidät yritetään saada osalliseksi jostakin. Osallisuuden tulee perustua vapaaehtoisuuteen ja dialogisuuteen, joten "osallistaminen" ei sovi kasvatuskumppanuuden ajatukseen. Parempi olisi puhua vaikkapa osallisuuteen kutumisesta tai osallisuuden mahdollistamisesta. (Hujala – Turja 2011: 47.)

Toikon mukaan (2009) osallistuminen pitää sisällään kumppanuuden, tasavertaisen osallistumisen palvelun suunnitteluun, toteuttamiseen ja kehittämiseen (Laitila 2010: 14). Julkusen ja Kujalan mukaan osallistuminen on kuitenkin suppeampi käsite kuin osallisuus. Osallisuudessa asiakkaan toiminta vaikuttaa palveluprosessiin. Asiakkaan osallisuus mahdollistetaan ammattilaisten ehdoilla, mutta demokraattisen näkemyksen

mukaan siinä painotetaan asiakkaan valtaistumista ja äänen kuulemista. Osallisuuden kokemus asiakkaalle koostuu hänen mielipiteiden arvostamisesta, valinnan mahdollisuudesta, yhteisestä päätöksenteosta sekä riittävästä tuesta. (Laitila 2010 : 8-9.) Osallisuus on tässä ja nyt tapahtuvaa ja se perustuu tasa-arvoiseen ja yhteiseen tietoon. Se on vuorovaikutusta, kokemusta ja tunnetta joukkoon kuulumisesta. Osallisuus tarkoittaa oikeutta tietoon ja tuettuun tiedon välittämiseen sekä on myös asiantuntijatiedon tarjoamista. Osallisuus on tekemistä, kokemista ja tiedon välittämistä, mahdollisuutta vaikuttaa omaan elämään, päätöksentekoon, palvelujen suunnitteluun ja elinympäristöön. Osallisuuden mahdollistaa kuuleminen ja kuunteleminen, yhteinen kieli ja foorumi. Se vaatii aitoa kiinnostusta, edustajia, vertaistukea ja sähköisiä foorumeja. Aikuisen näkökulmasta osallisuus voimaannuttaa ja lisää toimimisen ja vaikuttamisen halua, sitouttaa ja parantaa päätöksenteon laatua. Osallisuus antaa aikuiselle mahdollisuuden kuunnella ja nähdä asioita lapsen näkökulmasta. (THL 2014.)

Osallisuuden käsite liitetään usein syrjäytymisen ehkäisyyn sekä yhteisön pyrkimykseen ottaa kaikki osaksi yhteisöä. Osallisuus on kuitenkin muutakin kuin yksilöiden mahdollisuuksia osallistua erilaisiin tapahtumiin tai päästä osallisiksi joistain palveluista. Kuitenkin osallistuminen voi olla alku osallisuudelle. Syvemässä merkityksessä osallisuudella kuitenkin tarkoitetaan sitä, että yksilöllä on mahdollisuus vaikuttaa toimintaympäristöön ja itse toimintaan. Tämä edistää myös toimintaan sitoutumista. (Hujala – Turja 2011: 46-47.)

Osallisuutta on tärkeä tarjota perheiden kanssa työskennellessä. Yhteisössä jokaisella kuuluu olla mahdollisuus auttaa ja osallistua kehittämiseen omalla tavallaan. Osallistamisen tavoite voisi olla alueen turvallisuuteen ja viihtyvyyteen liittyvä. Varhaiskasvatuksen näkökulmasta alueen asukkaat voisivat olla rakentamassa lapsilleen turvallista ja välittävää kasvu ympäristöä. (Tast 2007: 43.)

3.3 Vanhemmuus

Kun tulemme vanhemmiksi, elämä muuttuu ratkaisevalla tavalla. Vanhemmaksi kasvaessamme ymmärrämme myös paremmin oman lapsuutemme merkityksen. Äitinä ja isänä oleminen on etuoikeus: vanhemmuudesta, lapsista ja omasta perheestä on lupa olla ylpeä, iloita ja nauttia. Välillä on myös lupa olla väsynyt, ärtynyt ja heikko ja hakea itselleen tukea. (MLL 2014.)

On monta erilaista tapaa, miten olla hyvä vanhempi. Monet tekijät vaikuttavat siihen miten helppoa on olla riittävän hyvä vanhempi; muun muassa oma menneisyys ja tämänhetkinen elämäntilanne. Toisinaan se vaatii enemmän töitä, joskus pohdintoja ammattilaisten kanssa. (MLL 2014.)

Jokainen lapsi tarvitsee lämpimiä, pysyviä ja vastavuoroisia ihmissuhteita, joissa hän saa toistuvasti käytännössä kokea että häneen luotetaan, hänestä välitetään ja hänet hyväksytään sellaisenaan, vaikka kaikkia hänen tekojaan ei hyväksyttäisikään. Lapsi tarvitsee turvaa, huolenpitoa, läheisyyttä ja hellyyttä sekä iänmukaisia rajoja ja sääntöjä. On hyvä olla tietoinen erilaisista kasvatustavoista, perehtyä niiden hyviin ja huonoihin puoliin sekä rakkauden ja rajojen merkitykseen arjessa. (MLL 2014.)

Kun miehestä tulee isä, hänen on hyväksyttävä elämän ehkä suurin muutos. Tieto raskaudesta aiheuttaa sekavia tunteita tulevissa vanhemmissa. Jos kyseessä on esikoinen, joutuvat puoliset lapsen myötä heittämään hyvästit omalle lapsuudelleen ja siirtymään aikuisuuteen tavalla, joka saattaa tuntua yllättävänkin tylyltä. (Sinkkonen 1998: 54.)

Tuleva isä eläytyy kaikkiin raskauden vaiheisiin ja iloitsee vauvan ultraäänikuvasta ja ensimmäisistä potkuista. Isä voi myös kokea raskauden ruumiissaan äidin tavoin. Tätä kutsutaan "hautomiseksi". Noin joka kymmenes mies voi huonosti, oksentelee, on jännittynyt, hermostunut, ruokahaluton ja uneton. (Sinkkonen 1998: 55-56.)

Lapsen syntymän jälkeen elämä muuttuu, ajankäyttö muuttuu ja oma rooli muuttuu. Isäksi tullessa omat vuorovaikutustaidot joutuvat koetukselle, jolloin tarvitaan keskustelua, sopimuksia ja jakamista. Isän ei pitäisi tuntea huonoa omaatuntoa siitä, että äiti on syvemällä ja pidemmällä vanhemmuuteen kasvussaan raskauden vuoksi. Isän kannattaa ottaa paikkansa perheessään, sillä lapselle on vain hyväksi että on kaksi eri asioihin huomiota kiinnittävää ja eri tavalla toimivaa vanhempaa. (MLL 2014.)

Isän ei kannata eriytyä vanhemmuudestaan ajattelemalla, että tämä on naisten juttu. Äitityyliä ei myöskään kannata liikaa matkia vaan isänä voi olla omalla tavallaan isä. Kyseessä ei ole vanhempien välinen kilpailu siitä, kumpi luo paremman suhteen, äiti vai isä. (MLL 2014.)

4 Kasvatuskumppanuus

Kumppanuus (Partnership) käsitteenä on lähtöisin liike-elämästä, jossa sillä on viitattu kaikkia osapuolia hyödyttävää yritysten välistä toimintaa. Kasvatustyön yhteydessä kumppanuus mainitaan jo 1986 julkaistussa Unescon raportissa ”*Working together*”. Raportissa perustellaan vanhempien ja ammatti-ihmisten kumppanuuteen pohjautuvaa yhteistyötä molempien osapuolien yhteisen intressin eli lapsen kasvun ja kehityksen kannalta. Kumppanuus määrittyy sekä ammatti-ihmisten vastuuna vanhempien suuntaan, että tasavertaisuutena ammattilaisten ja vanhempien kesken. Vanhempien rooli muuttuu passiivisista tuettavista aktiivisiksi palvelujen käyttäjiksi. Unescon raportin mukaan velvollisuus ja vastuu kumppanuuteen perustuvan yhteistyön käynnistämisestä on ammattilaisilla. (Tast 2007: 23.)

Kasvatuskumppanuuden lähtökohtana ovat lapsen tarpeet. Varhaiskasvatuksen toiminnan tulee tukea lapsen edun ja oikeuksien toteutumista. Vanhemmilla on lastensa ensisijainen kasvatusvastuu ja -oikeus. He ovat myös oman lapsensa asiantuntijoita. Henkilöstö tuo kasvatuskumppanuuteen koulutuksensa mukanaan tuomaa ammattitaitoa. Kasvatuskumppanuudessa vanhemmat ja henkilöstö sitoutuvat tietoisesti toimimaan yhdessä lapsen kasvun ja kehityksen tukijoina. Henkilöstöllä on vastuu kasvatuskumppanuuden sisällyttämisestä luontevaksi osaksi lapsen varhaiskasvatusta. (Stakes 2005: 32.)

Sekä työntekijöillä, että vanhemmilla ymmärretään olevan olennaista mutta erilaista tietoa lapsesta. Kumppanuudessa ammattilaisten asiantuntemusta ei kadoteta vaan huomiota kiinnitetään siihen, millä tavalla työntekijä tuo oman tietonsa, taitonsa, osaamisensa ja ymmärryksensä lapsen ja vanhemman käyttöön. Olennaista kumppanuudessa on se, miten vanhemman oman lapsensa tuntemus tulee kuulluksi, vastaanotetuksi, keskustelluksi ja arvioiduksi vuoropuhelussa ammattilaisen kanssa. Yhteisissä keskusteluissa korostetaan myönteisiä asioita ja niitä käsitellään ratkaisukeskeisesti ongelmälähtöisyyden sijaan. (Kaskela – Kekkonen 2006: 19.)

Kasvatuskumppanuuden tarkoituksena on edistää lapsen ääntä arvostavan palvelukulttuurin, dialogisen vuorovaikutuksen ja luottamuksellisten yhteistyösuhteiden luomista lapsen kasvu- ja kehitysympäristöihin. Lähtökohtana toimii Lapsen oikeuksien sopimuksen edistäminen perheen ja palvelujen välisessä yhteistoiminnassa.

Kasvatuskumppanuus on menetelmä aikuisille kehittää kykyään kuulla lasta ja se on kirjattu Varhaiskasvatussuunnitelman (Vasu) perusteisiin, Laatusuositukseen ja koulun yhteistyöhön -laatusuositukseen sekä opetusministeriön Perusopetuksen laatukriteereihin. (THL 2014c.)

Varhaiskasvatuksessa kasvatuskumppanuuden kuvataan olevan vuorovaikutusta, jonka keskeiset periaatteet ovat kunnioitus, kuuleminen, luottamus ja dialogi. Kuulevassa suhteessa ollaan aidosti läsnä ja annetaan tilaa toisen ihmisen ajatuksille ja puheelle. Se näyttäytyy toiselle empaattisuutena, kiinnostuksena ja rehellisyytenä. Myönteisyys ja avoimuus auttavat ihmisiä ymmärtämään, että häntä arvostetaan ja kunnioitetaan. Kuuleminen ja kunnioitus ovat luottamuksen rakentumisen periaatteet. Sen syntymiseen tarvitaan aikaa, vuoropuhelua ja yhteisiä kohtaamisia. Useimpien vanhempien mielestä luottamus päivähoitoon työntekijöihin rakentuu kasvattajan ja lapsen välisestä suhteesta. Kasvattajan sensitiivinen suhde lapseen herättää vanhemmissa luottamusta ja turvallisuutta lapsen hyvästä hoidosta. Dialogin avain on kuulemisessa, sillä vain kuuleva suhde tuottaa aitoa vuoropuhelua, joka antaa tilaa kaikkien osapuolten omille ajatuksille. (Kaskela – Kekkonen 2006: 32-38.)

Lasten vanhempien osallistaminen kasvatusyhteistyöhön sekä vastuuttaa että valtaistaa vanhempia, samalla tukien myös päivähoitoon henkilöstöä. Kasvatuksessa on aina kyse merkityksistä ja arvoista, joihin on etsittävä yhteinen näkökulma lapsen parhaaksi. Koko kasvatusyhteisön, eli myös vanhempien ja lasten, on saatava osallistua arvokeskusteluun. Kasvatuskumppanuuteen on mahdollista rakentaa uudenlaisia muotoja ja käytäntöjä, kun lähdetään rohkeasti oppimaan ja toimimaan. (Tast 2007: 25.)

Kasvatuskumppanuusajattelun myötä on varhaiskasvatukseen syntynyt uusia käytäntöjä. Lapsen varhaiskasvatustien tukemiseen on kehitetty erilaisia pedagogisia työtapoja. Lapsen ja vanhemman välinen kiintymyssuhde on ensisijainen ja henkilöstön tulisi ylläpitää sitä myös päivähoitopäivän aikana. (Hujala – Turja 2011: 79-82.)

Moniammatillisen koulutusprosessin kautta voidaan vahvistaa myös työntekijöiden ammatillista kumppanuutta, perustehtävän selkiytymistä, ammatillista identiteettiä ja asiakkaan tilanteen ja auttamisprosessin herkkyyden ymmärtämistä. Moniammatillisen toiminnan erityisenä tehtävänä on tunnistaa mahdollisimman varhain lapsen erityisen tuen, avun ja suojelun tarve ja sopia yhteiset toimintaperiaatteet lapsen auttamiseksi ja

kehityksen tukemiseksi. Lapsiperhepalveluissa ja lastensuojelussa lapsilähtöinen kasvatuskumppanuus vahvistaa vanhempien osallisuutta lapsen hoidon ja kasvatuksen suunnittelussa, toteuttamisessa ja arvioinnissa. Ehkäisevässä ja korjaavassa lastensuojelussa henkilöstö osallistuu vanhempien rinnalla lapsen hoidon ja kasvatuksen järjestämiseen ja toteutukseen, jolloin lastensuojelun henkilöstö jakaa vanhempien kanssa kasvatustuuta lapsesta tilanteissa, joissa perhe ei enää ole kykenevä turvaamaan ilman apua lapsen tervettä kasvua ja kehitystä. (THL 2014c.)

Marjatta Kekkonen (2012) on tutkinut väitöskirjassaan kasvatuskumppanuutta. Kekkonen toteaa näyttävän ilmeiseltä, että tehtiinpä yhteistyötä minkä tahansa tahon kanssa, yhteistyössä ovat aina läsnä varhaiskasvatuksessa vallitsevat mielikuvat ja käsitykset lapsesta, lapsuudesta, hyvästä kasvuympäristöstä, kasvatuksesta, perheestä ja vanhemmuudesta. Kasvatuskumppanuuden rakentamisen kannalta keskeiseksi nousee se miten varhaiskasvatustulokset tulkitsevat perheiden erilaiset lapsen kasvatukseen, hoitoon, huolenpitoon ja oppimiseen liittyvät arvot, asenteet, kysymykset ja huolet. Tulkitaanko ne perheiden osaamattomuudeksi tai pärjäämättömyydeksi vai vanhemman hyvää lapsuutta ja omaa lasta koskevan asiantuntemuksen vahvistamisen avoimiksi yhteistyöaloitteiksi. (Kekkonen 2012: 198.)

Vanhemmat odottavat ammattikasvattajien olevan valmiita jakamaan osaamistaan ja asiantuntemustaan lapsen kasvatuskysymyksissä. He edellyttävät tasa-arvoista dialogia ja sitä, että ammattilaiset luovat yhteistyölle suotuisan ilmapiirin. Vanhemmat kokevat voivansa ohjata lapsen persoonallisuuden vahvistamista ja oman vastuun ottamista erilaisissa kehitysympäristöissä, yhteistyössä varhaiskasvatuksen kanssa. Varhaiskasvattajat nähdään vanhempien silmissä myös esikuvina, joiden asiantuntemukseen luotetaan. Kekkonen toteaa kasvatuskumppanuuden merkitsevän lapsen varhaisvuosien kasvatustuntemuksen yhteiskunnallisen merkityksen vahvistumista ja kasvattajan kasvatustuntemuksen tuomista aikaisempaa avoimemmin perheiden ja vanhempien käyttöön. (Kekkonen 2012: 199.)

Perheet, jotka eivät tunne varhaiskasvatuksen kasvatuskumppanuuden periaatteita, saattavat tulkita kumppanuuden käsitteen väärin. Kumppanuutta ajatellaan henkilökohtaiseen läheisyyteen, arjesta nousevista merkityssisällöistä käsin. Kasvattajan haasteena onkin alleviivata kumppanuusyhteistyöhön kiinnittymistä nimenomaan kasvatusyhteistyöhön. (Kekkonen 2012: 194.)

5 Isyys

Viime vuosina isyys on noussut yhä enemmän kiinnostuksen ja keskustelun kohteeksi monilla eri aloilla. Miehet itse ovat pohtineet isyyttään niin omaelämäkerrallisessa kirjallisuudessa, kirjoituskilpailuissa kuin dokumenttielokuvissakin. Perheasiantuntijat tarjoavat neuvojaan isille ja saattaapa jonkun julkisuudessa olevan miehen isyys olla lehtijutun arvoinen mediassa. (Kolehmainen – Aalto 2004: 9.)

1990-luvun lopussa valtiovalta asetti Isätoimikunnan pohtimaan isän asemaa (Isätoimikunta 1999). Joulukuussa 2002 eduskunta päätti isyysvapaan pidentämisestä ja keskustelua käydään myös vanhemmuuden kustannusten ulottamisesta myös isien työnantajille. Isyyteen kohdistuva huomio ei suinkaan ole suomalainen yksittäisilmiö, vaan osa laajempaa länsimaista kehityskulkua. (Kolehmainen – Aalto, 2004: 9.)

Kekkonen (2012) on väitöskirjassaan tutkinut kasvatuskumppanuutta. Tietoa löytyy opinnäytetöiden muodossa (mm. Lahkela – Tolvanen 2011), mutta niissäkin tutkimukset rajoittuvat yhteisesti vanhempiin laajemmin erottelematta isän ja äidin osallistumisista tai kokemuksista. Riihijärven (2012) opinnäytetyössä isien vastausprosentti on erittäin matala ja tekijät tuovat ilmi huolensa koskien pientä vastausprosenttia. Kolmen isän vastaukset mahdollistavat virhemarginaalin tulosten paikkansapitävyyden suhteen. (Riihijärvi 2012.)

Saara Harjun opinnäytetyön (2010) ”Isät päiväkodin arjessa” tarkoituksena oli selvittää isien kokemuksia ja toiveita päiväkodin ja isien välisestä yhteistyöstä. Harjun opinnäytetyö oli osa Verkostot lapsen elämän siirtymävaiheiden edistäjänä - hanketta, jonka yhtenä tavoitteena oli saada isät aktivoitumaan entistä enemmän mukaan päiväkodin arkeen. Harjulla oli kolme tutkimuskysymystä; millaisia kokemuksia isillä on päiväkodin ja isien välisestä yhteistyöstä, miten isien mielestä päiväkodin ja isien välistä yhteistyötä voisi kehittää ja millaiseen isille suunnattuun päiväkodin järjestämään toimintaan isät lähtisivät mukaan. Tutkimus oli kvalitatiivinen. Aineisto kerättiin 1-5-vuotiaiden päiväkodissa olevien lasten isille suunnatulla kyselylomakkeella. Vastausprosentti oli 29,7 %. (Harju 2010: 25-27.)

Harjun (2010) tutkimustulosten mukaan isät kokivat tullessa huomioituksi päiväkodissa äitien kanssa tasavertaisina. Kyselyyn vastanneiden isien mielestä

molemmat vanhemmat olivat melko tasapuolisesti mukana päiväkodin ja kodin arkeen liittyvissä asioissa. Isät myös pitivät päiväkodin kanssa tehtävää yhteistyötä tärkeänä. Yhteistyön muodoista tärkeimpinä pidettiin päiväkodin henkilökunnan kanssa käytäviä päivittäisiä keskusteluja ja päiväkodin kasvatustilaisuuksia. Isillä ei juurikaan ollut kehittämisehdotuksia isien ja päiväkodin välisen yhteistyön tiivistämiseen. (Harju 2010: 1.)

Isien osallisuutta äitiys- ja lasten neuvolapalveluissa on tutkittu Sosiaali- ja terveysministeriön selvityksessä. Tulosten mukaan isien käynnit neuvolapalveluissa ovat selvästi lisääntyneet. Aikaisemmin isät tavoitettiin antamalla suullista tietoa heille äidin kautta. Isien lisääntynyt kiinnostus lasta ja perhettä kohtaan haastaakin neuvolat kohtaamaan isät miehinä ja erillisinä vanhempina. Selvitys paljastaa, että tässä asiassa on neuvoloiden välillä suuriakin eroja. (STM 2008.) Tämän selvityksen pohjalta voimme soveltaa tietoa isistä toimijoina myös sosiaalipalveluissa, jonka pohjalta voimme rakentaa paremman kokonaiskuvan isyydestä sosiaalialan palvelun käyttäjänä. Tutkimus myös toimii pohjana yhdessä kasvatuskumppanuudesta tehtyjen tutkimusten kanssa, jotta osaamme vastata toiminnalla isien tarpeisiin ja toiveisiin tasa-arvoisen ja osallistavan kasvatuskumppanuuden kehittämiseksi.

5.1 Isyyden historiaa

Kun isyyttä tarkastellaan sosiaalisena instituutiona historiallisesta näkökulmasta, siihen on liitetty auktoriteetti ja oikeus tehdä päätöksiä lastensa tulevaisuudesta. Lainsäädäntö tuki pitkään patriarkaalista kasvatustraditiota siten, että se määritteli isät lasten virallisiksi holhoojiksi. (Pulma 1987: 12.)

Vaikka ideologisella tasolla korostettiin naisten (äitien) osuutta lasten kasvatuksessa, lainsäädännöllisellä tasolla isien yksinomainen oikeus lapsiinsa säilyi sitkeästi naiskansanedustajien ja naisjärjestöjen ponnisteluista huolimatta. Äitien oikeus lapsiinsa tunnustettiin vasta vuonna 1930, kun avioliittolaki uudistettiin. Myöhemmin patriarkaalinen auktoriteetti on murentunut paitsi jokapäiväisessä elämässä myös lainsäädännössä. Aiemmin isät ansaitsivat miehisen identiteettinsä ja auktoriteettiasemansa olemalla perheidensä ainoita elättäjiä. Kun isät opettivat pojilleen oman ammattinsa ja työskentelivät kotipiirissä, heillä oli myös käytännöllinen rooli lastensa kasvattajina. Isän rooli kutistui palkkatyön viedessä miehet pois kotoa. Isän poissaolosta tuli vallitseva käytäntö toisen maailmansodan jälkeisinä

vuosikymmeninä, jolloin miehestä tuli maksaja ilman legitiimiä oikeutta auktoriteettiin perheessä. Nykyään tämä rooli jaetaan yhä useammin vaimon kanssa. Mitä pidemmälle yhteiskunta on individualisoitunut ja institutionalisoitunut, sitä selvemmin naisten on pitänyt huolehtia omista asioistaan, niin taloudellisesti kuin muutenkin. Tämä kaikki merkitsee sitä, että perheissä on entistä vähemmän tilaa yhdelle, muodolliselle perheenpäälle. (Björnberg 1992a: 16.)

Julkinen keskustelu isyydestä on kehittynyt eri tavoin eri maissa mutta erityisesti Skandinavian maissa keskustelun sisältönä on ollut isyyden lähentäminen äitiyteen. Isän pitäisi tulla tasavertaiseksi vanhemmaksi, joka jakaa kotityöt ja vastuun lapsista ja joka on valmis järjestelemään elämänsä perheen tarpeiden mukaan. Ajattelua tuetaan julkisin toimin, esimerkiksi suosimalla isyyslomia. Isiä rohkaistaan käyttämään ns. perhevapaita ja ottamaan osaa vanhempain valmennukseen. (Björnberg 1992a: 18; Huttunen 1998: 49.)

5.2 Isyyden merkitys lapsen kehitykselle

Cabrera, Tamis-Lemonda, Bradley, Hofferth ja Lamb (2000: 130) ovat todenneet isällä olevan merkittävä vaikutus lapsen kognitiiviseen ja sosiaaliseen kehitykseen. On arveltu, että isällä on erityisen tärkeä rooli lapsen emotionaalisen säännöstelyn ja kontrollin kehityksessä. Lisäksi läheinen ja vahva suhde biologiseen isään tai isäpuoleen, jonka kanssa lapsi asuu, on havaittu vaikuttavan positiivisesti lapsen käyttäytymiseen ja tunnetasoon sekä koulutukselliseen menestykseen. (Uusitalo 2007: 25.)

Rohner ja Veneziano (2001: 13) ovat todenneet, että isän rakkaus (hyväksyntä - hyljintä) on voimakkaasti yhteydessä lasten ja aikuisten terveyteen ja henkiseen hyvinvointiin sekä moniin psykologisiin ja käyttäytymiseen liittyviin ongelmiin. Isän lapseensa kohdistamalla rakkaudella on täten todettu olevan merkittävä vaikutus lapsen kehityksessä syntymästä aikuisuuteen. (Uusitalo 2007: 26.)

Sosiaalisen oppimisen teoria ilmentää lapsen samaistuvan isäänsä, joka toimii hänelle mallina ja vaikuttaa hänen maskuliinisten tai feminiinisten luonteenpiirteidensä kehittymiseen. Isä vaikuttaa siten sekä poikien että tyttöjen sukupuoliroolien kehittymiseen. Jos isä ja lapsi jakavat myönteisen tunnesuhteen, isän seura koetaan arvokkaana ja hänen seuraansa hakeudutaan enemmän. Sekä pojat että tytöt

identifioituvat vahvasti isään, joka vaikuttaa paljon perheensä arjessa sekä päivittäisissä rutiineissa. Motivaatio identifiikaatioon on suurin, kun lapsi saa huomiota isältään. Jos isä on ei-hyväksyvä ja rankaiseva lasta kohtaan, motivaatio identifiikaatioon vähenee. (Koski-Hyvärinen – Puttonen 1987: 6-7.)

Huttunen ja Hämäläinen (1993: 110-111) toteavat, että se kuinka tärkeäksi isyys koetaan ja se miten se käsitetään, riippuu siitä, kenen näkökulmasta asiaa tarkastellaan. Historiallisesti katsoen isyyttä on määritelty enemmän äidin ja yhteiskunnan kuin miehen ja lapsen kannalta. Huttunen ja Hämäläinen ovat jaotelleet isän merkityksen vanhempana ja kasvattajana kolmeen eri osioon, jossa tarkastelu on pyritty toteuttamaan ennen kaikkea lapsen näkökulmasta. Ensimmäisen ja kaikkein kriittisimmän näkökulman mukaan isällä ei ole mitään vaikutusta lapsen kehitykseen, lukuun ottamatta luovuttamiaan geenejä. Tämä, nyt jo vanhahko, näkemys pitää siis luonnollisena vanhempana äitiä, koska vain hänen on mahdollista synnyttää ja imettää. Isälle ei löydy mitään yhtä tärkeää funktiota vanhempana, jolloin isyys on vain huoltajuutta, jonka puuttuminen on mahdollista kompensoida muilla keinoin. Isä nähdään vain ”resurssina”, jota äiti voi hyödyntää haluamallaan tavalla. (Uusitalo 2007: 27.)

Toinen näkökulma pohjautuu psykoanalyttiseen näkemykseen, jonka mukaan isällä on uniikki merkitys ja tärkeitä tehtäviä sekä lapsen psyyken että äidin ja lapsen suhteen normaalissa kehityksessä. Tämäkin ajatussuuntaus tosin pitää äitiä tärkeämpänä kasvattajana ja painottaa, että isää ei välttämättä tarvita kaikkina ikäkausina. Sen sijaan tämä suuntaus painottaa isän merkitystä lapsen myöhemmässä kehitysvaiheessa, erityisesti oidipaalivaiheessa, jolloin luodaan perusta lapsen sukupuoli-identiteetille ja minäkäsitykselle. Psykodynaaminen suuntaus siis ilmentää isällä olevan vaikutusta lapsen persoonallisuuden kehitykseen ja etenkin siihen, millainen mies tai nainen lapsesta kasvaa. (Huttunen – Hämäläinen 1993: 112.)

Kolmannen näkökulman, systeemiteoreettisen lähestymistavan mukaan koko perhe toimii systeeminä, jossa isän pääasiallinen merkitys tulee äidin kautta. Vaikka isällä ei olisikaan erityisen suurta itsenäistä osuutta lapsen kehityksessä, isää tarvitaan silti yhdeksi systeemin lenkiksi, joka muodostaa toimivan lenkin perheen lapsen kasvualustaksi. Suuntauksessa korostuu vanhempien hyvän parisuhteen merkitys lapsen hyvinvoinnin kannalta, osittain sen vuoksi, että avioliittoonsa tyytyväiset miehet ovat osoittautuneet paremmiksi isiksi ja kaikki äidin työtä helpottavat seikat ovat lapsen

hyväksi. Isä mielletään äidin auttajaksi ja miehen malliksi lapsille, henkilöksi joka hoivaa, auttaa ja leikkii paljon. (Huttunen – Hämäläinen 1993: 113.)

5.3 Isän ja lapsen välinen suhde

Isät pitävät tärkeänä yhdessäoloa lastensa kanssa, mutta neljäsosa isistä kokee, ettei heidän lastensa kanssa käyttämä yhdessäoloaika ole oikeassa suhteessa heidän toiveisiinsa. Lisäksi isillä on puutteita vanhemmuuden taidoissa sekä kyvyssä tulkita lastensa viestejä. (Halme 2009: 118.) Osallistuva isyys rakentuu aina suhteessa lapsen etuun. Osallistuessaan isä vastaa lapsen esille tuomaan moraaliseen velvollisuuteen huolehtia hänestä. (Kolehmainen 2004: 97.)

Isyysidentiteetin kehittymiseen vaikuttaa isän aktiivinen osallistuminen ja tuen antaminen alle 3-vuotiaalle lapselle. Miehen sukupuoli ei yksiselitteisesti heikennä isyyttä vaan isät voivat olla lapselle tasavertaisia hoivaajia äitinsä kanssa. (Kolehmainen 2004: 96-97.) Suomalaiset isät ovat monitaustaisia ja vanhemmuuteen sitoutuminen on peräisin erilaisista lähtökohdista. Taustoista riippumatta yhteiskunnan moraalitietä jäsentää vanhempien toimijuutta riippumatta onko lapsi suunniteltu, toivottu tai syntynyt ehjään tai rikkinäiseen perheeseen. (Mykkänen 2010: 125.)

Isän ja lapsen yhdessäolo on moniulotteinen suhde. Suhteen edellytyksenä on isän emotionaalinen sitoutuminen sekä kiintymys lapseen. Isille lapsen kanssa yhdessäolossa äitiä tyypillisempää on fyysinen yhdessäolo ja konkreettinen leikki, joiden avulla lapsi opettelee kokeilemaan rajojaan sekä ottamaan riskejä. (Halme 2009: 29.) Isät viettävät huomattavasti vähemmän aikaa osallistuen lapsen kasvatukseen sekä fyysiseen hoitoon äiteihin verrattuna, mutta miehet ja naiset myös sosiaalistuvat eri tavoin lapsiinsa. Näin ollen myös arvot ja asenteet yhdessäoloa kohtaan eroavat toisistaan. Vanhempien sukupuoli vaikuttaa siis tapaan leikkiä lapsen kanssa. Isät käyttävät vaihtelevammin erilaisia leikkivälineitä sekä yrittävät saada lapsen keskittymään kyseessä olevaan toimintaan. Isät myös johtavat leikkiä äitejä enemmän ja vuorovaikutus lapsen ja isän välillä on usein tehtäväorientoidumpaa verrattuna äitien toimintatapaan. (Halme 2009: 29-30.)

5.4 Isät ja parisuhde

Tasa-arvoliikkeen seurauksena isyys on muuttunut korostamaan molempien sukupuolten elämää sisältävää tasapuolista koulutusta, ammattia ja lastenhoitoa. (Aalto – Kolehmainen 2004: 33). Perheen sisäisiin valtasuhteisiin vaikuttaa tulojen sekä kotitalouden resurssien epätasainen jakautuminen, jonka vuoksi on tärkeää tutkia isänä olemisen kokemusta arjessa. (Mykkänen 2010: 133). Perherakenteella on merkitystä isän ja lapsen yhteiseen ajankäyttöön. (Halme 2009: 41). Tyytyväisyys parisuhteeseen heijastuu lapsen kanssa vietettävään yhdessäoloaikaan. Parisuhteeseen tyytyväiset isät osallistuvat aktiivisemmin lasten hoitoon ja kasvatukseen sekä hyvässä parisuhteessa olo lieventää vanhempana toimimisesta aiheutuvaa stressiä. (Halme 2009: 48.)

Parisuhdeongelmista kärsivät keskimääräistä enemmän leikki-ikäisten lasten vanhemmat. (Halme 2009: 118). Miehen isäksi tulon tärkeä kannustin on puolison tuki. (Mykkänen 2010: 126). Suuret muutokset elämäntilanteissa vaikuttavat isän ja lapsen yhdessäoloon. Avioero sekä uusperheen muodostaminen tuovat monenlaisia haasteita isän ja lapsen yhdessäoloaikaan. Parisuhteen lisäksi isän ja lapsen yhdessäoloon vaikuttavat negatiivisesti myös vanhemmuuteen liittyvä stressi sekä alkoholin käyttö. Alkoholin riskikuluttajia on reilusti yli kolmannes leikki-ikäisten lasten isistä ja alkoholin käyttö lisää tyytymättömyyttä parisuhteeseen. (Halme 2009: 48-49,118.) Isien korkeammalla koulutuksella on todettu olevan positiivinen vaikutus lapsen kanssa käytettävään yhdessäoloaikaan ja korkeammin koulutetut isät käyttävät isyys- ja vanhempainvapaita keskimääräistä enemmän. (Halme 2009: 44.)

6 Opinnäytetyön toteutus

Tässä luvussa kerromme tutkimusmenetelmästä, tutkimuksen tavoitteista, aineistonkeruumenetelmästä sekä aineiston analysoinnista.

6.1 Tutkimusmenetelmä

Opinnäytetyömme on kvalitatiivinen eli laadullinen tutkimus. Laadullisella tutkimusmenetelmällä tavoitteena on aineiston sisällöllinen laajuus (Vilka 2005: 109). Kvalitatiivisessa tutkimuksessa pyritään kuvaamaan todellista elämää. Tutkimuksen kohdetta pyritään tarkastelemaan mahdollisimman kokonaisvaltaisesti. Arvolähtökohdat muokkaavat sitä, kuinka pyrimme ymmärtämään tutkittavaa ilmiötä. Kvalitatiivisella tutkimusmenetelmällä saadut tulokset ovat aina paikkaan ja aikaan rajoittuneita. Sillä pyritäänkin löytämään ja paljastamaan tosiasioita, eikä niinkään todentamaan jo olemassa olevaa tietoa. (Hirsjärvi – Remes – Sajavaara 1998: 161.) Alasuutarin mukaan (1994: 34) Ihmisten kuvaamien kokemusten ja käsitysten avulla luodaan johtolankoja ja vihjeitä. Vihjeiden ja johtolankojen avulla luodaan arvoituksiin ratkaisuja eli tulkintoja. (Vilka 2005: 98.)

6.2 Tutkimuskysymykset ja tutkimuksen tavoitteet

Opinnäytetyössä haluamme saada vastauksen kysymykseen ”Minkälaisia kokemuksia isillä on päivähoiton kasvatuskumppanuudesta ?”

Opinnäytetyön tavoitteena on tuoda isien kokemuksia työelämäyhteistyökumppanimme tietoon.

Emansipatorinen vaikutus on laadullisessa tutkimusmenetelmässä tärkeä osa. Emansipatorinen vaikutus laadullisessa tutkimuksessa tarkoittaa asiaan liittyvän ymmärryksen lisäämistä vaikuttaen myös tutkittavien ajattelu- ja toimintatapoihin. Haastateltavien rooli ei ole vain toimia tiedon hankkimisen välineenä vaan heidän ymmärryksen lisääminen tutkittavaa asiaa kohtaan tulisi myös lisääntyä. Teemahaastattelu tarjoaa hyvän tavan lisätä tutkimuksen emansipatorisuutta työelämän tutkimushankkeissa. (Vilka 2005: 103.)

6.3 Aineistonkeruumenetelmä

Haastattelimme viittä isää, joiden lapset olivat parhaillaan kunnallisessa päivähoitossa espoolaisessa päiväkodissa. Aineiston keruu suoritettiin teemahaastatteluna. Toisena vaihtoehtona aineistonkeruumenetelmäksi pohdimme kyselyn tekemistä. Kyselytutkimuksen avulla on mahdollista kerätä laaja tutkimusaineisto. Kyselylomakkeella voidaan kysyä monia asioita, jolloin se säästää tutkijan aikaa. Kyselytutkimukseen liittyy myös heikkouksia. Aina ei voida tietää ovatko vastaajat ymmärtäneet annetut vastausvaihtoehdot tai ovatko vastaajat pyrkineet vastaamaan rehellisesti. Vastaamattomuus saattaa myös joskus kasvaa suureksi. (Hirsjärvi – Remes – Sajavaara 1998: 191.) Valitsimme kuitenkin haastattelun, koska tavoitteenamme oli, että isät voisivat vastata mahdollisimman avoimesti ja omin sanoin kysymyksiin. Halusimme myös kohdata isät kasvotusten, jotta voimme tarvittaessa tarkentaa kysymyksiä sekä esittää lisäkysymyksiä.

Teemahaastattelun ominaispiirteeseen kuuluu, että haastattelija roolin mukaisesti huolehtii haastattelua tehtäessä, että haastateltava pysyy asian teemoissa. Haastattelun juoni rakennetaan etenemällä yksittäisistä kysymyksistä yleisiin tai vaihtoehtoisesti myös käänteisesti. Tutkimushaastattelussa juoni lisää haastateltavan motivaatiota ja vähentää epävarmuutta haastattelijaa kohtaan. Juonen avulla luodaan vaikutelmana tunne, että haastattelu etenee haastateltavan odotusten mukaan, jolloin se voi lisätä intoa kertoa kokemuksistaan ja käsityksistään. (Vilkkä 2005: 103-113.) Tutkimushaastattelussa tulee välttää kysymyksiä, joihin haastateltava voi vastata yhdellä sanalla kuten kyllä tai ei. Hyviä kysymyksiä ovat sanat mitä, miten, millainen ja miksi, sillä ne tarjoavat mahdollisuuden päästä käsiksi laajemmin koskien tutkittavan käsityksiä ja kokemuksia. Haastateltavaa on myös hyvä pyytää kuvailemaan tai kertomaan asioita sekä osoittamaan jokin käytännön esimerkki. (Vilkkä 2005: 105-106.) Kysymysten yksiselitteisyyttä selvittäessä voi haastateltavaa pyytää määrittelemään vaikeita avainsanoja. Teemahaastattelussa haasteena voi olla usein, ettei varmisteta haastateltavan kokemuksia ja käsityksiä koskien tutkittavaa asiaa. Haastateltavalle ja haastattelijalle avainsanat voivat tarkoittaa hyvin erilaisia asioita. Tämän vuoksi on hyvä tarjota tai mahdollisuus kuvata haastattelijalle mitä sanat hänelle tarkoittavat tai miten hän niitä soveltaa omassa elämässään (Vilkkä 2005: 109-110.)

Laadullisessa tutkimusmenetelmässä on tärkeää korostaa tutkimuksen olevan aika, paikka ja tilannesidonnaista. Tutkijan tulee huomioida millaisia vaikutuksia ajalla, paikalla ja haastattelutilanteella on haastattelun laatuun. Ennen haastattelua kannattaa tutustua haastattelussa toimivaan tilaan, jotta osataan etukäteen varautua mahdollisiin hälyääniin ja muihin häiriötekijöihin. (Vilka 2005: 112.) Valitsimme päiväkodissa haastattelupaikaksi rauhallisen tilan, jossa ei ollut häiriötekijöitä. Haastattelun aluksi kerroimme opinnäytetyömme taustasta ja haastatteluiden luottamuksellisuudesta.

6.4 Aineiston analysointi

Aineistolähtöisessä sisällönanalyysissä tutkijan tavoitteena on etsiä tekstimuotoisesta aineistosta merkityssuhteita ja merkityskokonaisuuksia, joiden avulla voidaan vastata tutkimuskysymyksiin. Sisällönanalyysi aloitetaan aineiston litteroinnilla ja läpikäymisellä. (Vilka 2007: 140, 115.)

Litteroinnilla tarkoitetaan aineiston muuttamista tekstimuotoon. Yksityiskohtaisuuteen ja laajuuteen vaikuttavat tutkimuksen resurssit, kuten tutkimukseen varattu aika. (Vilka 2007: 115–116.). Laajaa litteroitua aineistoa pilkotaan tai tiivistetään käsiteltävyyden helpottamiseksi (Tuomi – Sarajärvi 2002: 111).

Ensimmäiset haastattelut suoritimme joulukuussa ja loput tammikuussa. Kaikki haastattelut, yhtä lukuun ottamatta, suoritettiin päiväkodissa, haastateltaville sopivina aikoina. Yksi haastattelu tehtiin haastateltavan kotona haastateltavan toiveesta. Haastateltavilla oli mahdollisuus valita tarkoitukseen sopiva tila. Tiloina tarjottiin päiväkodin tilaa, mahdollisuutta omaan ja tuttuun tilaan tai vaihtoehtoisesti kaikille osapuolille neutraalia tilaa.

Kaikki haastattelut nauhoitettiin haastateltavien suostumuksella. Ensimmäisen haastattelun jälkeen ymmärsimme, että kysymykset olivat monitulkintaisia ja niitä täytyi tarkentaa haastattelun edetessä. Keskustelu lähti rönsyilemään ja litteroitavaa aineistoa kertyi runsaasti. Tutkielmamme kannalta olennaisten asioiden löytäminen keskustelun seasta oli haastavaa. Haastavuus toimi hyvänä motivaationa sanatarkan litteroinnin suhteen vaikka litterointi oli aikaa vievää ja työlästä. Haastattelujen jälkeen kirjassimme haastattelut sanatarkasti paperille hyödyntäen monipuolisesti erilaisia litterointisymboleja. Litterointisymbolien avulla saimme tauot, painotukset ja muut

huomionarvoiset asiat kirjoitettuun muotoon. Näin aineiston luokittelu ja analysointi monipuolistui antaen paremman lähtökohdan tuloksia ja johtopäätöksiä varten.

Aineiston analysointi toimi parhaiten siten, että meistä jokainen perehtyi ensin itsenäisesti litteroituun aineistoon, jonka jälkeen keskustelimme aineistosta ja jaottelimme vastaukset haastattelukysymysten alle.

7 Tutkimustulokset

Aluksi pyysimme haastateltavia kuvaamaan omaa käsitystään kasvatuskumppanuudesta. Kasvatuskumppanuus terminä ei ollut kaikille entuudestaan tuttu. Vastauksista tuli kuitenkin esille, että haastateltavat olivat ymmärtäneet kasvatuskumppanuuden sisällön ja merkityksen, sekä toteuttivat sitä päivittäin.

"Sitä, että päiväkotia ja vanhemmat tekevät yhteistyötä ja päiväkotia on turvallinen jatkumo kodille. Se, että jää turvallinen olo kun lapsen jättää hoitoon."

Perheet, jotka eivät tunne varhaiskasvatuksen kasvatuskumppanuuden periaatteita saattavat tulkita kumppanuuden käsitteen arjesta nousevista yleisistä, henkilökohtaiseen läheisyyteen liittyvistä merkityssisällöistä käsin. Kasvattajan haasteena on korostaa kumppanuusyhteistyön liittymistä kasvatusyhteistyöhön. Kasvatuskumppanuudessa esiintyvät yhteistyöongelmat tulkitaan yhteistyösuhteen vuorovaikutusongelmiksi, joiden selvittäminen on ensisijaisesti ammattilaisten vastuulla. (Kekkonen 2012: 194.)

Haastateltavat kuvasivat kasvatuskumppanuutta yhdessä tekemiseksi, jossa kasvatus määritetään lapsikohtaisesti yhdessä. Isät korostivat erityisesti molemminpuolista yhteistyötä, joka on edellytys tulosten aikaansaamiseksi. Näin toimimalla voidaan yhdessä edistää lapsen kasvua ja kehitystä.

Yhteistyön ammattilaisten ja perheiden välillä tulee olla tasavertaista, mutta yhteistyön tulee olla tasavertaista myös molempien vanhempien kanssa. Varhaiskasvatussuunnitelma ei käsittele asiaa tarkemmin, mutta sitä on ajankohtaista pohtia ja se on nostettava esille varhaiskasvatuksen käytännöissä. (Ylitapio-Mäntylä 2012: 161-162.) Kaikki haastateltavat kokivat tulleen huomioduksi tasavertaisina kasvatuskumppaneina päivähoitossa. Haastatellut toivat ilmi ajatuksen, jonka mukaan tasavertaisuus saattaisi olla sidoksissa isän persoonaan tai isän aktiivisuuteen asioidessa päiväkodissa.

Ylitapio-Mäntylä toteaa Varhaiskasvatussuunnitelmakeskustelujen näyttäytyvän pääosin keskusteluina lapsen äidin kanssa. Isän rooli keskusteluissa jää usein taustalle, joskus jopa niin ettei siitä edes keskustella vanhempien kesken. Samanaikaisesti isät kuitenkin ovat aktiivisesti mukana päiväkodin arjessa, kun lapsia

tuodaan päiväkotiin ja haetaan sieltä. (Ylitapio-Mäntylä 2012: 163) Alasuutari ihmettelee Vasu- keskusteluja hyvin kuvaavaa, mutta samalla yksipuolistavaa tilannetta, jossa lapsen asioista keskustelee useimmiten lapsen äiti ja naistyöntekijä, vaikka keskusteluissa esiintyy oletus vanhempien tasavertaisuudesta, jaetusta vanhemmuudesta. (Alasuutari 2010: 127,131.) Haastateltavat arvelivat, että miesten saattaa olla helpompi jättäytyä taustalle ja antaa naispuolisen huoltajan hoitaa asiointi. Hyvänä asiana pidettiin perheen roolien muuttumista siten, että isät osallistuvat entistä aktiivisemmin yhteistyöhön päiväkodin kanssa. He kokivat tämän vaikuttaneen äitien ja isien tasavertaiseen kohteluun. Isän aktiivisuutta ja kiinnostusta lasten asioihin pidettiin haastateltavien kertomuksissa yhteisesti hyvänä asiana.

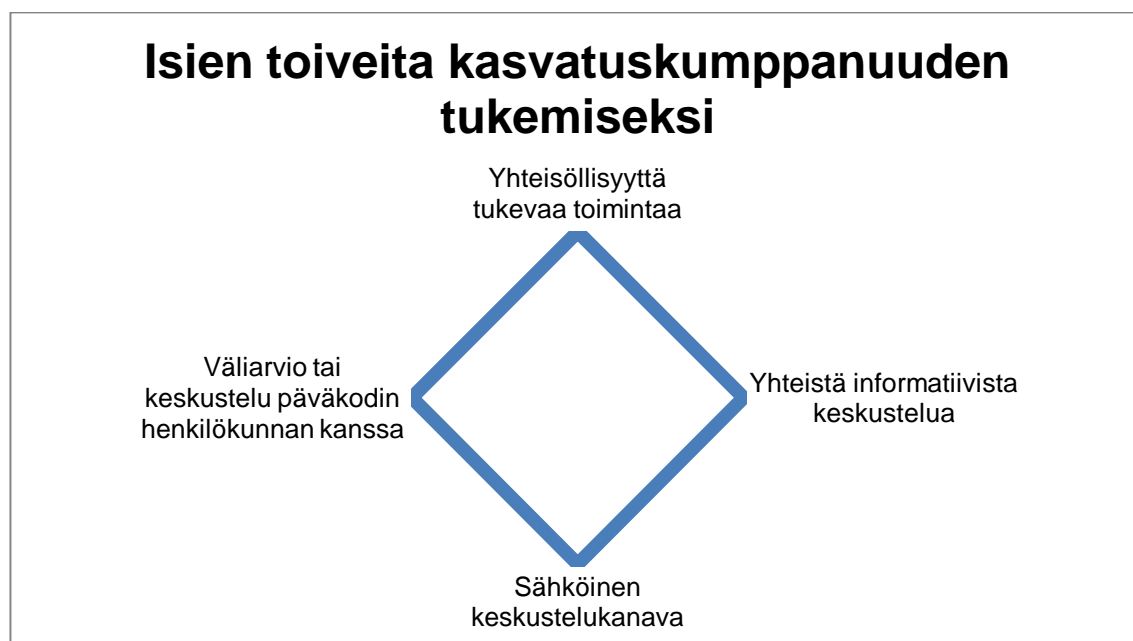
Kasvatuskumppanuusajattelussa on keskeistä se, että ymmärretään varhaiskasvatuksen alkavan jo kodista ja etenevän jatkuvasti vanhempien tukemana. Kasvatuskumppanuuden keskiössä on lapsen kasvuprosessin kannattelu. Sensitiivinen ja intensiivinen työskentely perheen kanssa lapsen aloittaessa päivähoidoa, auttaa vanhempia luottamuksen saavuttamisessa. Tällöin vanhempi tulee myös kuulluksi ja hänen mielipiteitään kunnioitetaan. Myös vaikeista asioista puhuminen on molemmin puolin helpompaa, kun luottamus on saavutettu. (Hujala – Turja 2011: 85.) Kolmannessa kysymyksessä selvitettiin huomioiko päiväkotia isien arvomaailman sekä mielipiteet kasvatuksessa. Haastateltavat kokivat arvojansa ja mielipiteitänsä kunnioitettavan. He nostivat erityisesti esille päiväkodin ja oman perheen yhtäläisyyksiä kasvatukseen liittyvissä arvokysymyksissä. Haastateltavat pitivät hyvänä asiana, ettei päiväkodissa ole voimakkaasti esillä idealistisia tai uskonnollisia arvoja. Yleisesti yhteiskuntaan soveltuvia ja käytännön läheisiä arvoja pidettiin hyvänä asiana. Arvoista nostettiin esille toisten kunnioituksen ja erilaisuuden hyväksymisen, jotka näkyvät päiväkodin arjessa.

Haastateltavat toivat esille toiveensa "miesmäisemmästä" tavasta hoitaa poikien kanssa tapahtuvia tilanteita. "Miesmäisellä tavalla" haastateltavat tarkoittivat poikiin kohdistuvaa suurempaa vuorovaikutusta, jossa käytetään tiukempia sanankäänteitä reilusti ja tasapuolisesti. Henkilöstöön liittyen haastateltavat uskoivat naisten määrällisellä enemmistöllä olevan vaikutusta tapaan käsitellä tilanteita lasten kanssa. Haastateltavat kertoivat kasvatuksellisissa haasteissa pääosin löytyneen keskustelun kautta yhteisen ymmärryksen eri osapuolien kesken.

Neljäs kysymys käsitteli kasvatuskumppanuuden toteutumista. Kaikkien haastateltavien mielestä kasvatuskumppanuus toteutui yksittäisiä esimerkkejä lukuun ottamatta. Haastateltavat toivat esille myös havaitsemiaan epäkohtia. He kokivat huolta henkilökunnan jaksamisesta, ajan riittämisestä kaikille lapsille sekä päivähoidon laadun takaamisesta. Kiireen ja ajan puutteen koettiin vähentävän henkilökunnan aktiivisuutta päiväkodin toiminnoissa ja aiheuttaneen puutteita lasten turvallisuuden toteutumisessa. Isät toivat esille muutaman tilanteen, joissa henkilökunta ei ollut huomannut lapsille sattuneita tapaturmia. Haastateltavat epäilivät, että jos yksikin työntekijä kuormittuu liikaa, muut ottavat tämän työt vastuulleen. Tällöin tilanteesta muodostuu kaikille ylimääräistä kuormitusta ja se saattaa näkyä negatiivisesti lasten kanssa käydyssä vuorovaikutuksessa. Nämä samat tekijät vaikuttavat haastateltavien mukaan myös vanhempien kanssa tehtävään yhteistyöhön. Isät kantoivat huolta päiväkodin työntekijöiden jaksamisesta.

”Se nyt tietysti on varmaan vähän niinku semmone jäävuoren huippu et oiskohan noit lapsia vähä liian paljon per hoitaja..?”

Viidennessä kysymyksessä selvitettiin mitä kehitettävää isien ja päiväkodin välisessä kasvatuskumppanuudessa on. Kuva yksi kertoo yhteenvedon kasvatuskumppanuuden kehittämiseen liittyvistä toiminnoista.

Kuva 1: Toiveita kasvatuskumppanuuteen (Teemahaastattelut 2014-2015)

Haastatelluilta nousi vahvasti esille toive isien ja perheiden yhteisöllisyyttä tukevasta toiminnasta. He toivoivat toiminnan olevan päiväsaikaan ja sisältävän yhteistapahtumia. Tapahtumiksi haastateltavat nostivat esille pihaleikki-illan ja muita liikunnallisia lajeja. Haastateltavien mukaan talvella tilaisuus voisi olla iltapäivästä tai alkuillasta. He pitivät hyvänä ajatuksena mahdollisuutta isille tarjottavaan toimintaan, mutta viettäisivät mieluiten aikaa yhdessä perheen kanssa. Tärkeimpänä asiana mahdollisessa toiminnassa pidettiin perheiden aktivoimista toimintaan ja rentoa yhteistä aikaa perheiden kesken. Yhteisen toiminnan koettiin edistävän ja lämmittävän suhdetta perheiden ja työntekijöiden kesken. Isät mainitsivat pitävänsä yhteisiä joulujuhlan tapaisia tilaisuuksia tärkeinä ja miellyttävinä.

Isyys voi opettaa tunteiden näyttämisen sekä puhumisen taitoja lapsen kanssa tapahtuvan aktiivisen vuorovaikutuksen kautta. Tällöin tunteellisten, välittävien ja haavoittuvien puolien kehittyessä yksilön läheisyyteen liittyvät sosiaaliset taidot paranevat. (Kolehmainen 2004: 99.) Haastateltavat toivoivat miehille kohdistettavaa yhteisöllisyyttä tukevaa toimintaa. He kertoivat aamuisin tervehtivänsä muiden perheiden aikuisia ja toivoisivat mahdollisuutta tutustua muihin alueen perheisiin. Haastateltavien mukaan tutustuminen laajentaisi lasten kaveripiiriä ja alueen yhteisöllisyyttä antamalla myös keinon vaikuttaa yhteisesti lasten elämässä ilmaantuviin tilanteisiin tai teemoihin. Heidän mielestään päiväkodin vaikutusmahdollisuudet ovat heikkoja ongelmatilanteissa ilman perheiden välistä yhteisöllisyyttä:

"Jos ei se koko kylä oo tai siin ei mitää ydinporukkaa niin ei sitä kukaan ammattilainen pysty ratkasemaan sitä ongelmaa. Tai se on äärimmäisen hankalaa, vaikutusmahdollisuudet ei oo kauheen hyviä."

Osallisuus tukee yhteistä hyvinvointia ja siihen osaksi pääsemistä. Osallisuus tarkoittaa vaikuttamista, huolenpitoa ja mukana olemista (STM Osallisuus.) Osallisuus antaa elämään ja tekemiseen merkitystä. Sosiaalisen osallisuuden kautta ihmisten hyvinvointi ja terveys lisääntyy. (THL Osallisuus.) Haastateltavat toivoivat isien osallistumisen takaamiseksi isänpäivän tai äitienpäivän valmistelua tai jonkinlaista yhteistä toiminallista tekemistä. Haastateltavat olivat myös kiinnittäneet huomiota päiväkodin maalipintoihin ja esittivät toiminnalliseksi toiminnaksi vaihtoehtoisesti päiväkodin maalaamista tai lumitöiden tekoa. Tapaamisessa tulisi haastateltavien mukaan olla

päiväkodin henkilökunnan toimesta strukturoitu rakenne. Tilaisuudessa käytäisiin keskustelua ennalta päätetyn teeman mukaisesti.

Haastateltavien joukosta nousi esille toive isien yhteisestä keskustelutilaisuudesta. Isät toivat esiin toiveensa teemaan sisältyvästä keskustelusta, jossa käytäisiin läpi päivähoiton tavoitteita, päivärytmiä sekä keskustelua lapsille asetettavista rajoista. Lisäksi toivottiin isien kokoontumista ilman lapsia. Syyksi mainittiin keskustelun muuttuvan varovaisemmaksi lasten ollessa paikalla, jolloin osa tiedosta jää pimentoon. Isät arvelivat isien ja päivähoiton henkilökunnan välillä tapahtuvaa keskustelua käytävän samansuuntaisesti, mutta eri näkökulmasta kuin äitien ja päivähoiton henkilökunnan välillä. Ajankohdaksi toivottiin joko aamulla kello 8.00 tai 16.00 - 17.00 alkavaksi.

Isän kokemus isyydestä mahdollisuutena tukee miehen huolenpitoa ja hoivaa lapsiaan kohtaan. Isyyttä tukemalla avataan uusia mahdollisuuksia elämän ja identiteetin kehittämiseen, jotka parhaimmillaan johtavat lisäämään miehen fyysistä ja psyykkistä hyvinvointia. (Mykkänen 2010: 126.) Isät toivat esiin ajatuksen isien kesken pidettävästä väliarviosta. Tilaisuudessa isät arvioisivat varhaiskasvatusta, kasvatuskumppanuutta ja vanhemmuutta asiakkaan näkökulmasta. Haastateltavat arvelivat isien kesken nousevan esiin erilaista tietoa mitä äitien läsnä ollessa ei välttämättä esiinny. Perusteluksi haastateltavat kertoivat kulttuurinmuutoksesta, jossa isät ovat nykyisin aktiivisempia vanhemmuuteen ja sitä kautta myös kasvatuskumppanuuteen. Haastateltavat painottivat tärkeintä olevan vanhempien saaminen aktiivisesti mukaan päiväkodin järjestämiin tilaisuuksiin. Haastateltavien mukaan tilaisuuksien sukupuoliorientoituneessa jaossa voi ilmetä riskinä toiminnan liiallinen eriytyminen.

Päiväkodin henkilökunnan ja perheen välille toivottiin vielä ylimääräistä keskustelutilaisuutta koulujen vanhempainvartin tyyliin. Haastateltavien mielestä lasten tuonti sekä hakutilanteet eivät sovellu varsinaisesti syvällisempään vuorovaikutukseen vasukeskustelujen välissä. Heidän toivomassaan tilanteessa käytäisiin vapaamuotoisesti perheen kuulumisia sekä toiveita ilman varsinaista suunniteltua keskustelurunkoa. Päivähoiton rooliksi haastateltavat toivoivat kysymyksiä kuulumisista ja asioista, jotka perhe haluaisi tuoda päiväkodin henkilökunnan tietoon.

Haastateltavat toivoivat päiväkodin henkilökunnan ja perheiden välille koulumaailmasta tuttua Wilman tapaista keskustelu- ja tiedotuskanavaa. Sähköinen keskustelukanava toimisi molemminpuoliseen viestintään. Olennaisena osana tulisi kuitenkin löytyä päivä- sekä viikko-ohjelmat. Haastateltavat arvelivat toisten muistavan katsoa tiedot päiväkodista, mutta monelle on luontaisempaa etsiä tietoa sähköisesti ajasta ja paikasta riippumatta. Haastateltavat kertoivat järjestelmän helpottavan erityisesti perheitä, joissa lapsi käy päiväkodissa osa-aikahoidossa. Haastateltavat kertoivat aikuisten sopeutumattomuuden nykyiseen käytäntöön näkyvän lapsen arjessa jos esim. lelu päivä tai muu toiminta unohtuu aikuisen toimesta.

Haastattelun päättyessä annettiin haastateltaville vapaa sana. Haastateltavat ehdottivat vanhojen lelujen kierrätystä koskevaa ilmoitusta päiväkodin internetsivuille. Heidän mielestään monet eivät tiedä mahdollisuudesta tuoda käyttämättä jääneitä leluja päiväkotiin. Haastateltavat toivoivat myös liikuntapainotteista toimintaa enemmän päiväkodin viikko-ohjelmaan. Heidän mukaansa liikunta voisi pitää sisällään jalkapalloa, pituushyppyä sekä muita urheilulajeja. He ottivat myös puheeksi tablettitietokoneiden käytön opetteluun. Isien mielestä muun muassa Microsoftin kaltaiset yritykset voisivat mainosmielessä lahjoittaa tablettitietokoneita päiväkodin käyttöön.

"Et täytyy sanoo et tää on kiva paikka. Tänne on kiva tuoda lapsi hoitoon ja tääl on aina ollu hyvä meininki, fiilinki. Tää ei mikää iso oo, mut tääl sillä taval toimii nää asiat. Ja ohjaajat on kivoja."

Haastateltavat esittivät tyytyväisyytensä päiväkodin arvomaailman keskittyvän perusasioihin, kuten hyvään ja mukavaan arkeen. Haastateltavien mielestä nykyaika kaikessa kehittymisen ja hektisyyden ilmapiirissä huutaa tarvetta lapsille rauhalliseen kasvuun ja aikaa leikkiin. Myös tässä vaiheessa isät toivat esiin huolensa liian suuresta lapsimäärästä liian pienissä tiloissa. He kertoivat ymmärtävänsä kasvavan alueen tuomat haasteet varhaiskasvatuksen tarpeen arvioinnissa sekä toteutuksessa, mutta lopuksi kiteyttivät terveisensä kaupungin toimijoille:

"Se näkyy välittömästi tietenki tässä et päiväkodit ei pysy perässä, et uudet on vast rakenteilla. Et semmosii, et jos tää kaupungille menee ni terveisiä vaan et kaavottaessa voi jo vähän huomioida rakennusjärjestystä. Se, ett liikaa lapsia liian pienes tilassa liian vähällä henkilökunnalla ni se on se mikä selkeesti näkyy pienes asioissa sitte."

8 Tulosten tarkastelu ja johtopäätökset

Tässä luvussa tarkastelemme opinnäytetyömme tärkeimpiä tuloksia valitsemamme teorian kautta. Tulosten ja teorian vuoropuhelun avulla perustelemme johtopäätökset.

Haastatelluista suurimmalle osalle kasvatuskumppanuuden perusajatus ja sisältö olivat tuttuja, vaikka he eivät termiä entuudestaan tunteneetkaan. Kuten Kekkonen (2012) toteaa, päiväkodin henkilökunnan on tärkeää tuoda kasvatuskumppanuuden sisältö isien tietoon. Koska tutkielmassamme ilmeni, että kasvatuskumppanuus-termi jäi ymmärtämättä osalla isistä, pitäisi tähän paneutua ja kehittää kohtaamista siten, että ammattilaiset ja vanhemmat puhuisivat samaa kieltä.

Hujalan ja Turjan (2011) mukaan kasvatuskumppanuuden keskiössä on lapsen tarpeet. Vastuu lapsen kasvatuksesta on vanhemmilla ja päivähoidon tulee tukea vanhempia heidän kasvatustehtävässään. Lasta kasvatetaan yhdessä, kumppaneina, joiden välillä tulisi vallita luottamus. Tulosten valossa voidaan todeta, että isät ovat kiinnostuneita toimimaan yhteistyössä, kasvatuskumppaneina päivähoidon henkilökunnan kanssa. He toivat esille useita kehittämissuhteita, joiden avulla päiväkotia voisi monipuolistaa kasvatuskumppanuuden toteuttamista. Vanhempien osallisuutta voitaisiin tukea esimerkiksi järjestämällä mahdollisuus ”väliarviointiin” tai vanhempainvartiin, jossa perhe voisi keskustella rauhassa lastensa asioista henkilökunnan kanssa.

Parantunut viestintä tavoittaa myös kasvatuskumppanuuden toisen osapuolen ja yhteinen toiminta tehostuu tietoisuuden kasvaessa. Vanhempia tulisi muistuttaa mahdollisuudesta tutustua päiväkodin omaan Varhaiskasvatussuunnitelmaan, joko päiväkodissa tai verkossa, ja kannustaa heitä siihen. Varhaiskasvatussuunnitelmissa päivähoidossa usein käytetyt ja keskeiset termit on avattu selkeästi ja ymmärrettävästi. Kasvatuskumppanuus vahvistuu entisestään, kun tietoisuus kasvaa toisenkin osapuolen osalta. Kasvatuskumppanuus edellyttää molemminpuolista kiinnostusta varhaiskasvatuksen sisältöön tavoitteineen.

Kaikkien haastateltavien mielestä tasavertaisuus toimii kasvatuskumppanuudessa. Haastateltavat arvelivat tasavertaisen kohtelun johtuvan osin myös isän persoonasta ja aktiivisuudesta päiväkotia kohtaan. Isät kokivat henkilökunnan helposti lähestyttäväksi ja voivansa keskustella kaikista asioista. Tämä kertoo henkilökunnan toteuttavan

kasvatuskumppanuuden periaatetta käytännössä tasavertaisesti sekä isien, että äitien kanssa.

Haastateltavat kokivat päivähoitossa kunnioitettavan isän ja perheen arvoja sekä mielipiteitä lapsen hoitoa kohtaan. Haastateltavat toivat esiin huolensa henkilökunnan jaksamisesta ja resurssien riittävydestä. He kertoivat tilanteista, joissa lapselle oli sattunut esimerkiksi tapaturma tai perhe ei kokenut tulleen haluamallaan tavalla kohdatuksi. Haastateltavat arvelivat näiden tapausten liittyneen kiireeseen, joka syntyy vajailla resursseilla toimittaessa. Lasten turvallisuus ja huomioiduksi tuleminen olivatkin isien esille nostamia arvoja, joita he pitivät tärkeinä kasvatuskumppanuudessa.

Haastattelemamme isät nimesivät useita eri yhteistyömuotoja, joiden arvelivat kutsuvan isät mukaan päiväkodin toimintaan. Useampi haastateltu toi esiin ajatuksen jostakin toiminnallisesta menetelmästä. Tällaisia olivat päiväkodin piha-alueen kunnostusta ja ylläpitämistä talkoovoimin yhdessä lasten kanssa, päiväkodin yhteisiä juhlia, pihaleikkejä tai jotakin liikunnallista toimintaa. Kaikkia näitä edellä mainittuja ajatuksia yhdistää toive yhteisöllisestä toiminnasta, jonka myötä olisi mahdollisuus tutustua uusiin perheisiin. Lapsen päiväkodissa olevat ystävät tulisivat tutuiksi myös vanhemmille ja näin he voisivat tukea ystävyysuhteita myös päivähoiton ulkopuolella. Isät toivat esille myös sen, että ristiriitojen selvittely olisi helpompaa, kun vanhemmat tuntisivat toisensa. Halme (2009) toteaaakin, että vanhemman sukupuoli vaikuttaa tapaan olla lapsen kanssa. Isälle tyypillisempää on olla toiminnallisella tavalla vuorovaikutuksessa lapsensa kanssa. Mielestämme päivähoitossa tulisi huomioida isien äideistä eroava tapa olla lastensa kanssa. Kasvatuskumppanuutta tulee kehittää myös tästä näkökulmasta käsin.

THL:n Kasvunkumppanit - sivustolla todetaan, että osallisuuden mahdollistamiseen tarvitaan yhteinen kieli ja foorumi. Osallisuuteen kuuluu myös mahdollisuus vaikuttaa päätöksentekoon ja palvelujen suunnitteluun. Haastateltavat toivoivatkin lisää keskustelukanavia päiväkodin ja perheen välille. Perinteisen Vasu- keskustelun lisäksi isät toivoivat sähköistä keskustelu- ja tiedotuskanavaa, vanhempainvarttia ja ennalta sovittuun teemaan perustuvaa keskustelutilaisuutta. Haastattelujen perusteella voidaan tehdä johtopäätös, että isät ovat kiinnostuneita keskustelemaan lastensa asioista päivähoiton henkilökunnan kanssa. He toivoivat kuitenkin suoraa, nopeampaa ja epävirallisempaa tapaa olla yhteydessä kuin mitä esimerkiksi Vasu-keskustelu mahdollistaa.

Kasvatuskumppanuuden lähtökohtana ovat lapsen tarpeet. Varhaiskasvatuksen toiminnan tulee tukea lapsen edun ja oikeuksien toteutumista. Vanhemmilla on lastensa ensisijainen kasvatust vastuu ja - oikeus. He ovat myös oman lapsensa asiantuntijoita. Henkilöstö tuo kasvatuskumppanuuteen koulutuksensa mukanaan tuomaa ammattitaitoa. Haastattelujen perusteella voidaan kuitenkin todeta päiväkodin henkilökunnan kannattavan toimia aktiivisemmin toiminnan arviointiin liittyvän palautteen keräämiseksi. Haastatteluista noussut vapaamuotoinen väliarvio parantaisi perheen asemaa kasvatuskumppanuuden toteutumisessa ja olisi kohtuullisen pienellä resurssilla toteutettava konkreettinen keino tilanteen parantamiseksi.

9 Pohdinta

Tässä luvussa käsittelemme opinnäytetyöprosessia, eettisiä näkökulmia, tutkielman luotettavuutta sekä kehittämisehdotuksia.

9.1 Opinnäytetyöprosessi ja eettiset näkökulmat.

Opinnäytetyöprosessi alkoi keväällä 2014. Kasvatuskumppanuus kiinnosti aiheena meitä kaikkia. Kasvatuskumppanuudesta on tehty jo paljon tutkimuksia ja opinnäytetöitä. Halusimme tutkia aihetta uudesta näkökulmasta. Koimme aiheen ajankohtaiseksi hallituksen kaavaileman vanhempainvapaaudistuksen vuoksi. Tällä hetkellä vanhemmat voivat valita kuinka he käyttävät oikeuden vanhempainvapaaseen perheen sisällä. Uudessa käytännössä vanhempainvapaa jaettaisiin tasan äidin ja isän kesken. Vanhempainvapaaudistus johdatti meidät keskusteluun isän roolin muutoksesta ja sai meidät pohtimaan kasvatuskumppanuutta isän näkökulmasta.

Tutkimusaihetta valittaessa on otettava huomioon miksi tutkimusta lähdetään tekemään. On syytä miettiä valitaanko helposti toteutettava aihe ja onko aiheella yhteiskunnallista merkitystä. Tutkijoiden tulisikin pyrkiä tekemään tietoisia ja eettisesti perusteltuja ratkaisuja tutkimuksen eri vaiheissa. (Hirsjärvi – Remes – Sajavaara 1998: 28.) Aiheen valintaan vaikutti lukemamme Sosiaali- ja terveysministeriön 2008 äitiys- ja lastenneuvolassa tekemä tutkimus, jossa tutkittiin isien osallisuutta sosiaalipalveluissa. Tutkimus osoitti, että miehet ovat entistä sitoutuneempia lapsen ja vanhemmuuteen. Kulttuurin muutos asettaa olemassa oleviin käytäntöihin uudenlaisia haasteita. Päivähoidossa tulee kohdata isät miehinä ja erillisinä vanhempina. Perhekeskeisyys on määriteltävä niin, että se sisältää myös isät, myös varhaiskasvatuksessa. Tästä lähtökohdasta lähdimme työstämään opinnäytetyön suunnitelmaa. Pidimme tärkeänä isyyden merkitystä lapsen elämässä sekä perheroolien muutosta ja niiden tuomaa muutosta työelämään.

Tutkimme aiheeseen liittyviä aiempia tutkimuksia ja opinnäytetöitä, joiden avulla lähdimme luomaan kirjallisuusluetteloa. Aiheeseen liittyvien tutkimusten tulosten perusteella rajasimme menetelmiä ja materiaalia tavoitteidemme mukaisiksi. Valitsimme menetelmäksi haastattelun. Kasvatusten toteutettavan haastattelun hyvänä puolena näimme mahdollisuuden vaikuttaa haastateltavien valintaan sekä tarkentaviin

kysymyksiin yhteisymmärryksen saavuttamiseksi. Valinnoissa halusimme huomioida asiakkuuden keston tulosten yksipuolisuuden ehkäisemiseksi.

Kolmen henkilön ryhmänä työskentely oli antoisaa, mutta myös haastavaa. Aikataulussa voitiin joustaa jokaisen henkilökohtaisen tarpeen mukaan. Vaikka emme kaikki päässeet mukaan jokaiselle tapaamiskerralle, kaikki osallistuivat työn tekemiseen tasapuolisesti. Saimme tukea ja kannustusta toisiltamme.

Haastavaa oli aikataulujen yhteensovittaminen. Jokainen työsti opinnäytetyötä omalla tahollaan ja tämä teki kokonaisuuden hahmottamisesta haastavaa. Yhteisiä tapaamisia olisi pitänyt olla enemmän, sillä totesimme työn etenevän parhaiten kun työstimme sitä yhdessä kaikkien läsnä ollessa. Pohdimme myös miten haastatteluihin vaikutti se, että yksi haastattelijoista työskenteli samassa päiväkodissa, jossa haastattelut toteutettiin.

Annamme opinnäytetyömme päiväkodin henkilöstön käyttöön, jotta heillä on mahdollisuus levittää haastatteluiden kautta saatua tietoa alueen muihin päiväkoteihin. Myös isät voivat halutessaan tutustua opinnäytetyöhömme päiväkodissa.

9.2 Tutkielman luotettavuus

Opinnäytetyössä olemme käyttäneet saatavilla olevasta aineistosta mahdollisimman tuoretta tutkimustietoa tulosten luotettavuuden varmistamiseksi. Pyrimme pitämään lähteiden kirjon laajana ja monipuolisena, jotta saamme luotettavaa tietoa. Informoimme haastateltavia opinnäytetyömme tarkoituksesta ja tavoitteista saadaksemme heidät kiinnostumaan aiheesta ja sitoutumaan haastattelutilanteessa täysipainoiseen pohdintaan. Toimme haastateltavien tietoon opinnäytetyön tekijöiden vaitiolovelvollisuuden rohkaistaksemme haastateltavia tuomaan esiin laajemmin näkökulmiaan. Anoimme tutkimuslupaa Espoon kaupungin sivistystoimelta, jonka jälkeen kartoitimme mahdollisten haastateltavien osallistumishalukkuuden.

Haastattelun alussa kysyimme haastateltavien ymmärrystä kasvatuskumppanuudesta. Mielestämme termin avaaminen heti haastattelun alkuun oli tärkeää, jotta haastattelun edetessä molemmilla osapuolilla oli ymmärrys puhuttavasta asiasta tulosten luotettavuuden kannalta. Lähtökohtana haastatteluissa tapahtuneessa kasvatuskumppanuuden määrittelyssä oli se miten kasvatuskumppanuutta voitaisiin toteuttaa jos osapuolten käsitys sen sisällöstä ja merkityksestä eroaa toisistaan.

Termin määrittely sekä tilannekohtaiset tukikysymykset toimivat hyvänä apuna haastattelukysymysten monitulkinnallisuutta vähentäen. Haastattelun edetessä kaikkien haastateltavien ymmärrys kasvoikin kasvatuskumppanuutta kohtaan. Haastatteluiden aikana täydensimme usein ennalta määritettyjä haastattelukysymyksiä tilannekohtaisilla tukikysymyksillä, jotka nousivat haastateltavien vastauksista. Tukikysymysten avulla saimme syvällisempää tietoa aiheesta, vastaajien ymmärryksestä sekä onnistuimme pysymään teeman sisällä samalla vähentäen kielen tulkinnallisuuden tuomia haasteita.

Nauhoitimme kaikki haastattelut. Näin varmistimme pääsymme alkuperäiseen tietoon myös haastattelun jälkeen ja pystyimme vähentämään virheellisten tulkintojen, sekä asiayhteyksien vääristymisen riskiä. Toimme haastateltavien tietoon tallennukseen ja arkistointiin liittyvät asiat, esimerkiksi salassapito ja säilytys.

Litteroimme kaikki haastattelut sanatarkasti tekstimuotoon. Näin varmistimme asiayhteyksien säilyttämisen. Litteroidessa käytimme yhteisiä merkintöjä ja merkitsimme erikseen omilla symboleilla myös erilaiset painotukset ja tauot puolen sekunnin tarkkuudella.

Mietimme myös, että olisiko saatu tietoa erilaista, jos se olisi toteutettu kyselytutkimuksen avulla. Haastattelemamme 5 isää oli pieni otos. Mielestämme se oli kuitenkin riittävä tämän tutkielman kannalta. Haastatteluissa saavutettiin kylläntymispiste, eli tutkielman kannalta uutta tietoa ei enää saatu. Toisessa päiväkodissa tutkimustulokset olisivat saattaneet olla hyvinkin erilaiset, koska kasvatuskumppanuus muodostuu monesta eri tekijästä.

9.3 Kehittämisehdotukset

Opinnäytetyö toimii tukena kun päiväkodissa tehdään toiminnan arviointia. Tulosten kautta päiväkodin johto ja muu henkilökunta voivat kehittää kasvatuskumppanuutta erityisesti isien kanssa.

Varhaiskasvatuksessa tulisi mielestämme huomioida myös se, että kaikki vanhemmat eivät ole kiinnostuneita tiiviistä kasvatuskumppanuudesta. Sen ei tulisi muodostua kenellekään taakaksi. Kasvatuskumppanuus muodostuukin yksilöllisesti jokaisen perheen kohdalla. Haastatteluissa nousi esille myös isien ajatus persoonan vaikutuksesta tasavertaiseen kohteluun. Päiväkodin henkilöstön tulisikin erottaa onko

isän passiivisuus tarkoituksellista, kulttuurinen normi vai päiväkodin toiminnoista tai henkilöistä johtuvaa. Jos isän passiivisuus on tarkoituksellista, niin henkilökunnan tulisi miettiä, pitäisikö päiväkodin huomioida passiivisempia isiä nykyistä aktiivisemmin.

Tulosten valossa voidaan ajatella kasvatuskumppanuuteen liittyvän kohtaamisen ja menetelmien päivittämistä. Haastateltavat toivoivat päiväkodin järjestävän isille ja lapsille suunnattuja yhteisiä tapahtumia. Mielestämme tällaisia tapahtumia olisi mahdollista järjestää ilman henkilökunnan ylimääräistä kuormittumista. Päiväkodissa voitaisiin jakaa vastuuta toiminnan järjestämisestä, esimerkiksi perustamalla suunnittelutyöryhmiä, joiden jäsenet vaihtuisivat säännöllisesti. Päiväkodin pihalueiden ja maalipintojen kunnostaminen talkoovoimin olisi melko helppo järjestää. Kuten Hujala ja Turja (2011) toteavat, osallistuminen voi olla alku osallisuudelle. He puhuvat myös siitä, että osallisuuden syvemmissä merkityksessä yksilöllä on mahdollisuus vaikuttaa toimintaympäristöön ja itse toimintaan. Isille suunnatuissa tapahtumissa, kuten talkoissa isät pääsisivät tekemisen kautta vaikuttamaan ja osallistumaan lastensa päivähoidon.

Tast (2007) kirjoittaa osallisuuden tärkeydestä perheiden kanssa työskennellessä. Hänen mukaansa alueen asukkaiden on tärkeää olla osallisina luomassa lapsille turvallista kasvuympäristöä. Tästä näkökulmasta päiväkotitoimi voisi tukea isien osallisuutta järjestämällä isien haastatteluissa esille tuomaa yhteisöllisyyttä tukevaa toimintaa. Tällaisia tapahtumia voisi olla pihaleikki-illat sekä muut toiminnalliset ohjelmat. Näiden lomassa työntekijöiden, lasten ja isien välille syntyisi luontevasti rentoa vuorovaikutusta. Perheet tutustuisivat toisiinsa, jolloin lasten mahdollisiin ristiriitoihin olisi helpompaa puuttua. Samalla vanhemmilla olisi mahdollisuus tutustua lastensa ystäviin ja heidän vanhempiinsa.

Jatkossa isien kokemuksista voisi suorittaa myös kyselytutkimuksen, jolloin otannasta saataisiin laajempi ja erilaisella menetelmällä tehtyjä tuloksia voitaisiin vertailla keskenään. Laajemman tutkimuksen perusteella voitaisiin selvittää, miten isät kokevat kasvatuskumppanuuden esimerkiksi koko Espoon tai jopa koko Suomen alueella.

Opinnäytetyön tulosten perusteella voi kohteena olevaan päiväkotiin luoda kirjallisen kasvatuskumppanuuden suunnitelman. Suunnitelmasta kävisi ilmi mitä kasvatuskumppanuus tarkoittaa. Kasvatuskumppanuuden suunnitelma olisi osana

vanhemmille jaettavaa aloituspakettia päivähoidon alkaessa. Se olisi myös selkeästi esillä ja luettavissa päiväkodin tiloissa.

Kasvatuskumppanuuden suunnitelman voisi toteuttaa esimerkiksi opinnäytetyönä, jolloin se ei kuormittaisi päiväkodin resursseja. Yksittäisen päiväkodin kasvatuskumppanuuden suunnitelman pohjalta voisi rakentaa myös valtakunnallisen kasvatuskumppanuuden perusteet. Onnistuessaan sen potentiaali valtakunnallisena työmenetelmänä olisi vaikuttava niin päiväkodin, vanhempien ja ennen kaikkea lasten kannalta.

10 Liitteet:

Kyselylomake:

Opinnäytetyö – Laadullinen tutkimus, Isät kasvatuskumppaneina

1. Mitä kasvatuskumppanuus sinulle tarkoittaa, kuvaile vapaasti omin sanoin.
2. Koetko, että molemmat huoltajat huomioidaan tasavertaisena kasvatuskumppanuudessa? Miten tämä ilmenee?
3. Koetko, että päiväkodin henkilökunta arvostaa ja kunnioittaa arvojesi ja mielipiteitäsi? Miten tämä ilmenee?
4. Onko sinulla ollut tilanteita, joissa on tuntunut, että kasvatuskumppanuus ei toteudu? Kerro esim.?
5. Mitä kehitettävää isien ja päivähoidon välisessä kasvatuskumppanuudessa on?

11 Lähteet

Alasuutari, P. 1994. Laadullinen tutkimus. Tampere: Vastapaino.

Björnberg, U. 1992a. Parenting in transition: An introduction and summary. Teoksessa U.Björnberg (ed): European parents in the 1990s. Contradictions and comparisons. New Brunswick, NJ: Transaction Publishers.

Cabrera, N. J. – Tamis-Lemonda, S. – Bradley, R.H. – Hofferth, S. – Lamb, M.E. 2000. Fatherhood in the twenty-first century. Child development 71.

Espoon varhaiskasvatussuunnitelma 2013. Opetus- ja varhaiskasvatuslautakunta.

Harju, S. 2010. Opinnäytetyö. Isät päiväkodin arjessa. Sosiaalialan koulutusohjelma. Diakonia ammattikorkeakoulu. Diak etelä: Helsinki.

Hirsjärvi, S. – Remes, P. – Sajavaara P. 1997. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kirjayhtymä Oy.

Hujala, E. - Turja, L. 2011. Varhaiskasvatuksen käsikirja. Jyväskylä: Ps-kustannus.

Huttunen, J. – Hämäläinen, J. 1993. Vanhempien kasvattajaominaisuuksista ja isätyypeistä. Teoksessa M. Ojala (toim.) Suomalainen varhaiskasvatus. Mikkeli : Länsi-Savo Oy.

Huttunen, J. 1998. Isästäkö äidin kaltainen vanhempi? Teoksessa L. Laurinen (toim.): Koti kasvattajana, elämä opettajana. Juva: Atena kustannus.

Kekkonen, M. 2012. Kasvatuskumppanuus puheena. Tampere: Juvenes Print.

Kolehmainen, J. – Aalto, I. 2004 (toim.). Isä kirja. Keuruu: Otavan Kirjapaino Oy.

Koski-Hyvärinen, P. – Puttonen, T. 1987. Isät tänään. Mannerheimin lastensuojeluliiton julkaisu. Lapsiraportti A54.

Kuoppala, T. – Säkkinen, S. 2013. Lasten päivähoito 2013. Thl tilastoraportti. Verkkodokumentti. N.d. <<http://www.thl.fi/tilastot/tilastot-aiheittain/lasten-nuorten-ja-perheiden-sosiaalipalvelut/lasten-paivahoito>>. Luettu 21.02.2015.

Lahkela, M. – Tolvanen, M. 2011. Opinnäytetyö. Kasvatuskumppanuuden toteutuminen varhaiskasvatussuunnitelmien arviointikeskusteluissa ja päivähoiton arjessa kasvattajan näkökulmasta. Verkkodokumentti. N.d.
<http://www.socca.fi/files/940/Lahkela_Mervi_Tolvanen_Maaritopn.pdf> Luettu. 06.03.2014.

Laitila, M. 2010. Asiakkaan osallisuus mielenterveys- ja päihdetyössä. Itä-Suomen yliopisto. Kuopio.

Laki lasten päivähoidosta 1973/36. Verkkodokumentti. N.d.
<[http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036?search\[type\]=pika&search\[pika\]=p%C3%A4iv%C3%A4hoito](http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036?search[type]=pika&search[pika]=p%C3%A4iv%C3%A4hoito)> Luettu 25.02.2014.

Laki lasten päivähoidosta 1973/26. Verkkodokumentti. 03.09.2014.
<<http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1973/19730036>> Luettu. 08.09.2014.

MLL 2014. Verkkodokumentti. N.d.
<http://www.mll.fi/vanhempainnetti/tietokulma/vanhemmuus_ja_kasvatus/> Luettu 08.03.2014.

MLL 2014b. Verkkodokumentti. N.d.
<http://www.mll.fi/vanhempainnetti/tietokulma/vanhemmuus_ja_kasvatus/isyys/> Luettu 02.05.2014.

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2014. Varhaiskasvatuksen historia, nykytila ja kehittämisen suuntalinjat. Opetus- ja kulttuuriministeriön työryhmämuistioita ja selvityksiä 2014:12.

Petäjaniemi, T. – Pokki, S. 2010. Selvitys päivähoiton ja varhaiskasvatuksen asemasta valtionhallinnossa. Sosiaali – ja terveysministeriö ja Opetusministeriö.

Pulma, P. 1987. Kerjuuluvasta perhekuntoutukseen. Teoksessa P. Pulma, & O. Turpeinen (toim.): Suomen lastensuojelun historia. Kouvola: Lastensuojelun keskusliitto.

Pulma, P. 1987. Kerjuuluvasta perhekuntoutukseen. Teoksessa P. Pulma & O. Turpeinen (toim.): Suomen lastensuojelun historia. Kouvola: Lastensuojelun keskusliitto.

Riihijärvi, A. 2012. Verkkodokumentti. N.d. Opinnäytetyö. Isien kokemuksia kasvatuskumppanuudesta.

<http://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/49903/Riihijarvi_Annakaisa.pdf?sequence=1> Vaasan ammattikorkeakoulu. Sosiaalialan koulutusohjelma. Luettu 06.03.2014.

Rohner, R. P. – Veneziano, R. A. 2001. The importance of father love: history and contemporary evidence. *Review of General Psychology*, Vol 5, Issue 4.

Siitonen, J. 1999. Voimaantumisteorian perusteiden hahmottelua. Oulun opettajankoulutuslaitos. Oulu: Oulu University Library.

Sinkkonen, J. 1998. Yhdessä isän kanssa. Juva: Wsoy.

Stakes 2005. Varhaiskasvatussuunnitelman perusteet. Stakes. Oppaita. Saarijärvi: Summerus Kirjapaino oy.

STM 2008. Isien ja isyyden tukeminen äitiys- ja lastenneuvolassa. Verkkodokumentti. N.d. <http://www.stm.fi/c/document_library/get_file?folderId=28707&name=DLFE-3639.pdf&title=Isat_ja...> luettu 06.03.2014.

STM 2013a. Päivähoito. Verkkodokumentti. 22.02.2013. <http://www.stm.fi/sosiaali_ja_terveyspalvelut/sosiaalipalvelut/paivahoito> Luettu 25.02.2014.

STM Osallisuus. Verkkodokumentti. 12.01.2015. <http://www.stm.fi/hyvinvointi/osallisuuden_edistaminen> Luettu 07.05.2015.

Tast, E. 2007. Sosiaalipedagoginen aikakauskirja. Kuopio: Kopijyvä.

THL 2014. Verkkodokumentti. N.d. <http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/tyon/periaatteet/osallisuus> Luettu 08.03.2014.

THL 2014b. Laki lasten päivähoidosta. Verkkodokumentti. N.d. <http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanit-fi/lait/varhaiskasvatus/lainsaadanto/varhaiskasvatuksen_esiopetuksen_keskeinen_lainsaadanto> Luettu 25.02.2014.

THL 2014c. Kasvatuskumppanuus- menetelmä rakentaa dialogista kasvatuskulttuuria. Verkkodokumentti. N.d. <http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppanitiyon/menetelmat/kasvatuskumppanuus> Luettu 25.02.2014.

THL Osallisuus. Verkkodokumentti. N.d. <<https://www.thl.fi/fi/web/hyvinvointi-ja-terveyserot/eriarvoisuus/hyvinvointi/osallisuus>> Luettu 07.05.2015.

THL Vasu 2014. Varhaiskasvatussuunnitelma. Verkkodokumentti. N.d. <http://www.thl.fi/fi_FI/web/kasvunkumppaniti-fi/lait/varhaiskasvatus/linjaavat/vasu-asiakirja> Luettu 25.02.2014.

Tuomi J. – Sarajärvi A. 2002. Laadullinen tutkimus ja sisällönanalyysi. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Uusitalo, S. 2007. Isä kasvattajana – Nuorten miesten näkemyksiä isyydestä. Pro Gradu-tutkielma. Tampereen yliopisto. Kasvatustieteiden laitos.

Vilka, H. 2007. Tutki ja mittaa. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.

Ylitapio-Mäntylä, O. 2012. Villit ja Kiltit. Jyväskylä: PS Kustannus.